

Kommunalbanken
Norge
Årsrapport
2011

Finansielle nøkkeltall

(Beløp i NOK 1 000 000)

	2011	2010
RESULTAT		
Rentenetto	1 582	1 197
Kjernerresultat ¹	1 138	808
Resultat før skatt	1 001	1 034
Resultat etter skatt	724	741
Egenkapitalavkastning etter skatt ²	18,33%	21,62%
Egenkapitalavkastning etter skatt (kjernerresultat) ²	28,80%	23,59%
Totalkapitalavkastning etter skatt ²	0,22%	0,26%
Totalkapitalavkastning etter skatt (kjernerresultat) ²	0,34%	0,29%
UTLÅN		
Utbetaling nye lån	46 921	49 933
Samlede utlån ³	207 572	183 841
LIKVIDITET ³	103 263	86 278
INNLÅN		
Nye innlån	142 341	138 231
Tilbakekjøp av egne obligasjoner	3 416	2 032
Tilbakebetaling	104 162	89 840
Samlede innlån ³	338 615	290 231
FORVALTNINGSKAPITAL	366 901	315 491
EGENKAPITAL		
Egenkapital	4 594	4 034
Kjernekapitaldekning	9,79%	9,15%
Totalkapitaldekning	13,22%	9,86%

¹ Resultat etter skatt justert for urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter

² Annualisert avkastning etter skatt i prosent av gjennomsnittlig kapital

³ Hovedstol

Ratingbyråenes år

Vi har lagt bak oss et år med mye uro i finansmarkedene verden over. Gjeldssituasjonen i enkelte land i euroområdet har vært gjenstand for stor oppmerksomhet og en rekke europeiske banker og nasjoner har opplevd at deres kredittverdighet er blitt redusert betydelig gjennom 2011.

Samtidig er vi i Norge svært heldige. Den norske økonomien har god vekst, arbeidsledigheten er lav og vi er i liten grad påvirket av problemene resten av Europa opplever. For Kommunalbanken slår dette positivt ut på flere områder.

Investorer verden over har sett på Norge og Kommunalbanken som en av svært få trygge havner. Det har vært stor interesse for våre innlån og god tilgang på finansiering gjennom det meste av året. Økt aktivitet i Kommune-Norge har resultert i stor etterspørsel etter lån. Totalt fikk Kommunalbanken en vekst i utlån på 13 prosent. Vår markedsandel er i dag på 49,3 prosent.

I november 2011 kunngjorde den norske regjeringen at den ville opprette en eksportfinansieringsordning i statlig regi. Beslutningen fikk betydelige konsekvenser for Eksportfinans som til nå har hatt denne rollen, og hvor den norske stat eier 15 prosent. Gjelden ble betydelig nedgradert fordi ratingbyråene mente risikoen for mislighold økte som følge av beslutningen. I kjølvan-

net av Eksportfinans har vi opplevd at mange investorer spør om statens støtte til oss. Kommunalbanken erfarte at eier raskt bekreftet uendret støtte til banken. Støtten ble positivt mottatt blant investorer og rating-byråer, noe som har ført til at vi fortsatt har vår Aaa-rating.

Fremover ser vi mange spennende muligheter for Kommunalbanken. I løpet av 2012 skal regjeringen avslutte sitt arbeid med Nasjonal Transportplan 2014-2023. Allerede nå er det klart at nye måter å finansiere norsk samferdsel på vil få en betydelig plass i planen. Vi ser gjerne at Kommunalbanken kan bli en del av denne løsningen. Vi har allerede organisasjonen på plass og besitter den kompetansen og erfaringen som skal til.

I mellomtiden skal vi fortsette å gjøre det vi kan for å være kommunenes rimeligste og beste kilde til velferd.

Petter Skouen
Administrerende direktør

Fakta om Kommunalbanken

Kommunalbanken AS ble etablert i 1999 gjennom stortingsvedtak, som en direkte videreføring av statsbanken Norges Kommunalbank, som startet sin virksomhet i 1927.

Kommunalbankens overordnede mål er å bidra til at kommunene oppnår gode lånebetingelser for å virkeliggjøre lokale velferdsoppgaver.

Kommunalbanken er den største långiveren til kommunal sektor med en markedsandel på noe over 49 prosent og blant de største finansinstitusjonene i Norge.

Kommunalbanken yter bare lån til kommuner, fylkeskommuner og interkommunale og kommunale selskaper. Kommunalbanken har staten som eeneier. Statens eierskap forvaltes av Kommunal- og regionaldepartementet.

Kommunalbanken har høyest oppnåelige kredittvurdering, Aaa/AAA, fra de internasjonale kreditt-ratingbyråene Moody's og Standard & Poor's.

Kommunalbanken er under tilsyn av Finanstilsynet.

Kostnadseffektiv organisasjonsstruktur og forsvarlig drift bidrar til å holde driftskostnader på et lavt nivå. Bankens driftskostnader i forhold til forvaltningskapital var på 0.03 prosent i 2011.

Kommunalbanken er sertifisert som Miljøfyrtårnbedrift.

INNHold

Finansielle nøkkeltall	2
Ratingbyråenes år	3
Om Kommunalbanken	4-5
Årsberetning	7
Årsregnskap	18
Resultatregnskap	
Balanse	
Endringer i egenkapital	
Kontantstrømoppstilling	
Regnskapsprinsipper	
Noter til regnskapet	26
1 Netto renteinntekter	
2 Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester	
3 Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter	
4 Netto gevinst/(tap) på markedstransaksjoner	
5 Lønn og generelle administrasjonskostnader	
6 Godtgjørelse til ledende ansatte	
7 Pensjoner	
8 Skatt	
9 Klassifisering av finansielle instrumenter	
10 Finansielle instrumenter vurdert til amortisert kost	
11 Virkelig verdi av finansielle instrumenter	
12 Sikringsbøkerføring	
13 Fordringer på kredittinstitusjoner	
14 Utlån til kunder	
15 Sertifikater og obligasjoner	
16 Andre eiendeler	
17 Gjeld til kredittinstitusjoner	
18 Obligasjongjeld	
19 Finansielle derivater	
20 Kontantsikkerhet	
21 Ansvarlig lånekapital	
22 Aksjekapital	
23 Risikostyring	
24 Kredittrisiko	
25 Renterisiko	
26 Valutarisiko	
27 Likviditetsrisiko	
28 Kapitaldekning og kapitalstyring	
Styrets erklæring	45
Revisjonsberetningen, kontrollkomitéens og representantskapets uttalelse	46-47
Samfunnsansvar	48
Vedtekter	49
Tillitsvalgte	51
Organisasjon	52
Kommunalbanken finansierer lokale løsninger	53
85 år i lokalsamfunnets tjeneste	55

2011 i store trekk

Kommunalbankens betydning for samfunnet er blitt tydeligere i kjølvannet av finanskrisen.

I stortingsmelding om Regjeringens eierskapspolitikk er Kommunalbanken kategorisert som et selskap med viktige sektorpolitiske funksjoner.

Banken oppnådde et resultat etter skatt på 724 millioner kroner mot 741 millioner kroner i 2010.

Avkastningen på verdjustert egenkapital etter skatt endret seg fra 21,6 prosent i 2010 til 18,3 prosent.

Totalkapitalavkastningen endret seg fra 0,26 prosent i 2010 til 0,22 prosent.

Styret foreslår at overskuddet på NOK 724 millioner overføres til annen egenkapital som følge av kravet om minimum 9 prosent ren kjernekapital innen 30.06.12.

Kommunalbankens utlån økte med 23,7 milliarder kroner til 207,6 milliarder kroner.

Kommunalbankens markedsandel økte fra 48,7 prosent i 2010 til 49,3 prosent.

36 rådgivningsoppdrag vedrørende konkurranseutsetting av hovedbankavtale ble gjennomført.

Samlede nye innlån var noe over 142 milliarder kroner i et marked med tiltagende uro i eurosonen.

Grønne lån: Kommunalbanken lanserte som første norske finansinstitusjon grønn låneordning i 2010. Prosjekter som bidrar til et bedre miljø og klima kvalifiserer for grønn p.t. rente. Pr. 31.12.11 var det bevilget lån på totalt NOK 6,4 milliarder til grønn p.t.-betingelser.

Slik arbeider KBN

Kommunalbankens oppgave er å sikre norske kommuner stabil tilgang på rimelig finansiering.

Kommunalbanken har lagt opp til en diversifisert innlansstrategi. Svært god kredittrating kombinert med finansiell kompetanse og tett dialog med investormarkedet over flere år gjør det mulig for Kommunalbanken å benytte seg av mange ulike kapitalmarkeder som innlånskilde. Investorene våre spenner fra stater og institusjoner helt ned til privatpersoner – spredt over store deler av verden.

Kommunalbankens forretningsmodell bygger på gunstig finansiering i valuta i internasjonale kapitalmarkeder og utlån i norske kroner til kommunal sektor. Det tas ingen valuta- eller renterisiko. Innlån i utenlandsk valuta rente- og valutasikres med en gang ved at det foretas en rente-/ valutabytteavtale for å konvertere fast rente i vedkommende valuta til flytende rente i euro og US dollar som senere veksles om til norske kroner og norsk rentenivå. Fordelaktige betingelser i internasjonale finansmarkeder gjør opplåningen svært gunstig.

I tråd med lav risikoprofil har banken en likviditetsportefølje som over tid skal tilsvare 12 måneders netto kapitalbehov og som investeres i sikre papirer med kort løpetid.

Med tilgang til gunstige internasjonale innlån er Kommunalbanken i stand til å levere tilbud på de fleste låneforespørsler fra norske kommuner. Kommunene velger som regel långiver etter en anbuds konkurranse, og ved å delta i konkurransen bidrar Kommunalbanken til å opprettholde konkurransen i det norske markedet for kommunale lån.

Kostnadseffektiv organisasjonsstruktur og forsvarlig drift bidrar til å holde driftskostnader på et lavt nivå. Bankens driftskostnader i forhold til forvaltningskapital var på 0,03 prosent i 2011.

Styrets årsberetning 2011

Året har vært preget av uro i de internasjonale finansmarkedene. Det har også vært betydelig usikkerhet når det gjelder makroøkonomisk utvikling.

Kommunesektoren i en rekke land har fått direkte føling med krisetidene og merkbart reduserte økonomiske rammer. I Norge er investeringsaktiviteten i kommunesektoren fortsatt høy og lånebehovet stort. For Kommunalbanken bidro god balansevekst og gunstige marginer på sikringsinstrumenter til økt inntjening, noe som har gitt positivt bidrag til årsresultatet. Urealiserte verdiendringer på finansielle sikringsinstrumenter førte på den annen side til redusert resultat.

Kommunalbankens resultat etter skatt var på NOK 724 millioner, mot NOK 741 millioner i 2010. Avkastning på verdijustert egenkapital var 18,3 prosent, mot 21,6 prosent i 2010.

Kommunalbankens overordnede mål er å bidra til at kommunene oppnår gode lånebetingelser for å virkeliggjøre lokale velferdsoppgaver. Dette er i samsvar med bankens sektorpolitiske rolle. Rollen ivaretas ved å videreformidle de fordelaktige betingelsene banken oppnår i internasjonale kapitalmarkeder, gjennom god kredittverdighet og nøkkelkompetanse. Banken skal samtidig oppnå en tilfredsstillende avkastning på egenkapitalen.

Kommunalbanken har videreført sin rolle som den viktigste leverandør av lånekapital til kommuner og fylkeskommuner. Initiert av statlig politikk, har kommunesektorens samlede brutto lånegjeld nå kommet opp på et høyt nivå. Den årlige veksten i brutto gjeld er nesten fire ganger høyere enn i 2005. De to siste årene har gjeldsveksten vært på over 10 prosent. Gjeldsnivået er i all hovedsak en konsekvens av at kommunene er viktigste produsent og leverandør av lokale velferdstjenester. Investeringsnivået er høyt innenfor de fleste tjenestemånedene. Kommuneforvaltningens bruttogjeld ved utgangen av 2011 var NOK 421 milliarder, en økning på 12 prosent fra 2010. Netto lånegjeld er betydelig lavere og utgjorde ved årsskiftet NOK 183,8 milliarder.

Kommunalbankens samlede utlån ved årsskiftet var NOK 207,6 milliarder, mot NOK 183,8 milliarder ved forrige årsskifte, en økning på NOK 23,7 milliarder, eller 13 prosent. Bankens markedsandel har økt fra 48,7 prosent til 49,3 prosent.

Kommunalbankens samlede nye innlån i 2011 kom opp i NOK 142,3 milliarder, fordelt på 17 valutaer, mot NOK 138,2 milliarder i 2010.

Første halvdel av 2011 var innlånsmarkedene preget av en normalisering sammenlignet med uroen i 2008 og 2009, men etter utløpet av 3. kvartal kunne det registreres tiltagende uro i eurosonen. Denne utviklingen toppet seg i november-desember.

Kommunalbankens finansielle retningslinjer legger opp til å ha en likviditet som over tid tilsvarer 12 måneders netto finansieringsbehov. Total tilgjengelig likviditet utgjorde ved årsskiftet NOK 114,0 milliarder, medregnet sikkerhetsstillelse fra derivatmotparter med NOK 10,8 milliarder. Likviditetsreserven er plassert ut fra en lavrisikostrategi. Ved årsskiftet utgjorde papirer utstedt av stater, delstater, regionale myndigheter og institusjoner med statsgaranti, over 70 prosent av porteføljen.

Staten, representert ved Kommunal- og regionaldepartementet, er eeneier av Kommunalbanken. Forretningskontoret er i Oslo.

Årsregnskapet

Styret bekrefter i henhold til regnskapsloven § 3-3a at forutsetningen om fortsatt drift er til stede, og at årsregnskapet er avgitt på grunnlag av forutsetningen om fortsatt drift. Det er styrets oppfatning at årsregnskapet med noter pr. 31.12.11 gir en dekkende beskrivelse av bankens finansielle stilling ved årsskiftet. Årsregnskapet er avlagt i samsvar med internasjonale standarder for finansiell rapportering.

Kommunalbankens resultat etter skatt i 2011 er NOK 724 millioner mot NOK 741 millioner i 2010. God balansevekst og gunstige marginer i sikringsinstrumenter bidro til økt inntjening i 2011, mens urealiserte verdiendringer på finansielle sikringsinstrumenter reduserte resultatet. Kommunalbanken oppnådde en avkastning på verdijustert egenkapital på 18,3 prosent etter skatt i 2011 mot 21,6 prosent i 2010.

Netto renteinntekter utgjør NOK 1 582 millioner, en økning på NOK 385 millioner sammenlignet med 2010. Rentenivået på Kommunalbankens utlån målt mot 3-måneders NIBOR holdt seg stabilt gjennom året. Netto renteinntekter fra utlånsporteføljen økte imidlertid på grunn av fall i priser på konvertering av innlån i USD til norske kroner, som bidro til lavere innlånskostnader for Kommunalbanken. Netto renteinntekter fra forvaltning av overskuddslikviditeten økte som følge av et generelt kredittpåslag, noe som har sammenheng med krisen i eurosone. Gunstige derivatmarginer på sikringsinstrumenter har også bidratt til resultatet.

Uroen i kredittmarkeder og usikkerheten i makroøkonomisk utvikling gir økt volatilitet i markedsverdien av bankens eiendeler og gjeld, samt finansielle derivater som benyttes i økonomiske sikringer. Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter er minus NOK 575 millioner i 2011. Verdiendringene skyldes i stor grad den spesielle situasjonen i basisswapmarkedet, hvor en kraftig økning i etterspørselen etter dollar ga en prisreduksjon på USD-NOK og EUR-USD basisswapper.

Basisswapper er et essensielt element i Kommunalbankens forretningsmodell, som bygger på gunstig finansiering i valuta i internasjonale kapitalmarkeder og utlån i norske kroner til kommunal sektor. Kommunalbanken benytter basisswappene for å konvertere innlån i utenlandsk valuta til norske kroner, samt sikre valutarisiko i finansielle plasseringer.

Gjennom bruk av basisswapper med samme løpetid som underliggende gjeld og eiendeler oppnår banken stabile marginer og forutsigbar inntjening frem i tid. Markedsverdien av basisswappene kan endre seg betydelig gjennom løpetiden, ettersom prisene på basisswapper reflekterer etterspørsel etter US dollar og kan vise betydelige svingninger i

perioder med markedsuro. Verdiendringene påvirker bankens resultat og balanse, og bidrar til økt volatilitet i kjernekapitaldekningen. Siden basisswappene benyttes utelukkende som sikringstransaksjoner og holdes til forfall, vil verdiendringene i resultat og kjernekapital bli reversert når kontraktene forfaller.

Driftskostnadene er NOK 96 millioner i 2011 mot NOK 97 millioner i 2010. Driftskostnadene utgjør 0,03 prosent av forvaltningskapitalen.

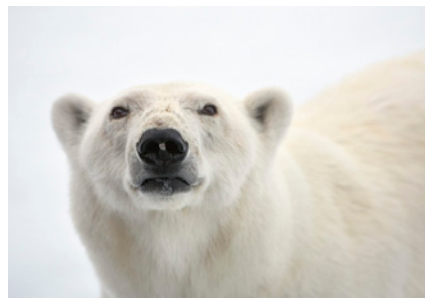
Forvaltningskapitalen økte i 2011 med NOK 51,4 milliarder til NOK 366,9 milliarder. Utlånporteføljen økte med NOK 23,7 milliarder i 2011 og er pr 31.12.11 NOK 207,6 milliarder. Overskuddslikviditeten økte med NOK 21,1 milliarder til NOK 114,0 milliarder.

Den samlede ansvarlige kapitalen ved årsskiftet var på NOK 7 150 millioner, hvorav tellende kjernekapital utgjorde NOK 5 295 millioner. Kjernekapitaldekningen ved årsskiftet var 9,8 prosent, mens kapitaldekningen var 13,2 prosent.

Utlån

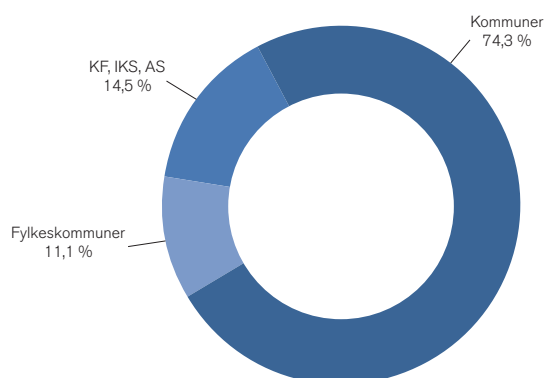
Ved utgangen av 2011 var Kommunalbankens samlede utlån på NOK 207,6 milliarder. Kommunene som låntakergruppe står for NOK 154,3 milliarder kroner (74 prosent) og fylkeskommunene for NOK 23,1 milliarder (11 prosent), mens kommunale foretak, interkommunale selskaper og andre selskaper som utfører kommunale oppgaver har samlede lån på NOK 30,2 milliarder (15 prosent). Dette skyldes blant annet at fylkeskommunene har overtatt ansvaret for store deler av riksveinettet. Innenfor infrastrukturområdet er flere prosjekter organisert i egne selskaper med garanti.

Kommunalbanken skal bidra til at kommunesektoren sikres rimelige lån, og tilbyr de samme rentebetingelsene til små og store kommuner. Av en utlånsvest på NOK 23,7 milliarder i 2011, ble NOK 4,6 milliarder lånt ut til kommuner med mindre enn 5 000 innbyggere basert på en låneetterspørsel på NOK 5,8 milliarder (79 prosent aksepterte bankens tilbud).

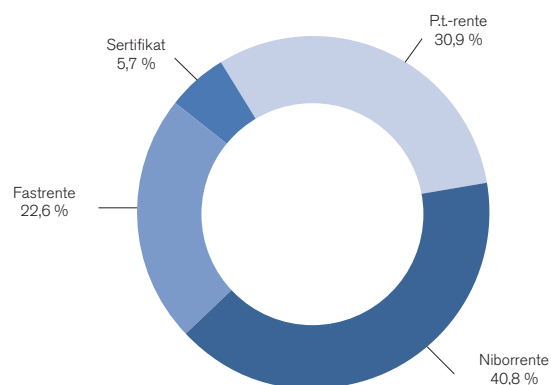

Kommunalbanken tilbyr et eget renteprodukt for klimavennlige investeringer.
Foto: Samfoto.

Utlån etter kunde grupper pr. 31.12.11

Utlån fordelt på renteprodukter pr. 31.12.11

Akseptgraden for lån til større kommuner var noe lavere, noe som i hovedsak skyldes konkurranse fra kapitalmarkedet.

Alle fylkeskommuner, 423 av landets 429 kommuner og Longyearbyen lokalstyre har ved inngangen til 2012 lån i Kommunalbanken. Det samme gjelder de fleste kommunale foretak og interkommunale selskaper, i tillegg til bompengeselskaper og selskaper som utfører annen kommunal tjenesteproduksjon. Ved lån til selskaper med begrenset ansvar, kreves kommunal eller fylkeskommunal garanti, hovedsakelig selvskyldnerkausjon.

Kommunalbanken er største långiver innen lange gjeldsbrevlån med p.t.-rente, NIBOR-rente og fastrente. Banken opererer i et marked preget av konkurranse først og fremst innen sertifikat- og obligasjonsmarkedet.

Etter et urolig andre halvår i finansmarkedene, med fall i lange renter, har det vært økt etterspørsel etter Kommunalbankens fastrentelån. Knappe 23 prosent av utlånsporteføljen var ved utgangen av 2011 fastrentelån, en økning på ett prosentpoeng fra forrige årsskifte. Lån med sertifikatvilkår økte fra 5 prosent til i underkant av 6 prosent i perioden. Også sammensetningen av de øvrige låneproduktene viser kun små endringer fra 2010. I november besluttet banken å redusere lånetilbud med sertifikatvilkår for å begrense utlånsveksten grunnet nye og strengere kapitaldekningskrav.

Som en del av ordinær kundeservice, er Kommunalbanken samtalepartner i spørsmål knyttet til sammensetning av låneporteføljer og vurdering og valg av rentetilknytninger. Banken tilbyr oppdatert finansinformasjon på nett og direkte tilgang til kommunens egen låneportefølje via hjemmesiden. Videre har banken også i 2011 lagt vekt på kunderelasjonsbygging gjennom aktiviteter som kundemøter og regionale seminarer med aktuelle temaer for sektoren.

Etter lov om offentlige anskaffelser skal kommunene konkurranseutsette hovedbankavtalene. Kommunalbanken bistår kommunene med å innhente tilbud på betalingstjenester, som en nøytral part. I 2011 gjennomførte Kommunalbanken 36 forhandlinger.

Infrastrukturprosjekter er et viktig finansieringsområde. Gjennom forvaltningsreformen i 2010 ble en vesentlig del av riksveinettet med fergesamband overført fra staten til fylkeskommunene. En stor del av de nye veiprojektene skal bompengefinansieres. Statens vegvesen har beregnet at bompengefinansiering vil utgjøre NOK 140 milliarder over en 30 års periode. Dette åpner for et sterkere engasjement fra Kommunalbankens side. Pr. 31.12.11 hadde banken innvilget lån til veifinansiering på NOK 22,5 milliarder, en økning på 6,5 milliarder fra 2010.

Som første norske finansinstitusjon lanserte banken grønn p.t.-rente i 2010, for å bidra til at landets kommuner reduserer energiforbruket og klimagasser. Store investeringer må gjennomføres i kommunene for å nå lokale og nasjonale klimamål. Kommunalbanken ønsker å gjøre sitt til at prosjektene blir økonomisk levedyktige gjennom enda gunstigere finansiering. Grønn p.t.-rente ligger lavere enn den ordinære p.t.-renten i Kommunalbanken. Pr. 31.12.11 var det bevilget lån på totalt NOK 6,4 milliarder til grønn p.t.-betingelser.

Kommunalbanken har ikke hatt tap på utlån til kunder i 2011. Det foreligger ingen misligheter eller betalingsproblemer hos kunder som gir grunn til å forvente tap i 2012.

Innlån

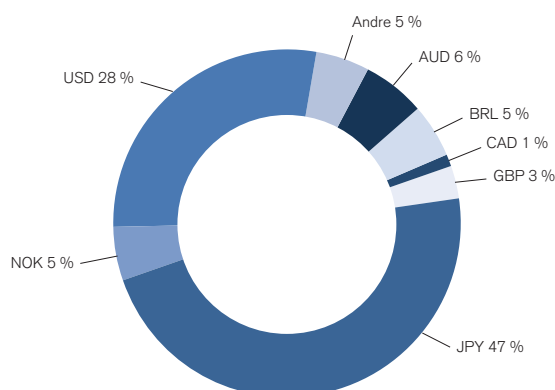
Kommunalbanken deler innlånsvirksomheten i fire hovedområder: USD benchmark-opplåning, andre offentlige lån, privat plasserte lån hos institusjonelle investorer og lån plassert hos private investorer. Kombinasjonen av ulike innlånsmarkeder sikrer stabil markedstilgang, gunstige innlånsbetingelser og god spredning i investorbasen. Japan var fortsatt det største enkeltmarkedet i 2011, mens øvrige større markeder var USA, Europa og resten av Asia.

De siste årene har Kommunalbanken økt sitt emisjonsvolum i det japanske Uridashi-markedet. Uridashi-lån er primært rettet mot mindre investorer i Japan, hvor Kommunalbanken tilfredsstillers japanske myndigheters krav til statlige låntakere. Til sammen la banken ut 278 lån i dette markedet i 2011, som utgjorde totalt NOK 67 milliarder eller knapt 50 prosent av total opplåning.

I forbindelse med grønn pt-rente på utlån har banken etablert et grønt innlånsprogram i det japanske privatmarkedet, der innlånene er øremerket klima- og miljørelaterte prosjekter.

Det ble tatt opp lån i tilsammen 17 valutaer i 2011 og banken drar fordel av en diversifisert innlånsstrategi. Bankene la ut to USD benchmark-lån i 2011. Lånene ble godt mottatt i markedet, ikke minst i USA. Begge lånene ble overtegnet. 5-års-lånet lagt ut i januar 2011 er bankens største på USD 2 milliarder.

Valutafordeling nye innlån 2011

Kommunalbanken har en AAA-rating og bankens papirer oppfattes som attraktive investeringer. Dette har sammenheng med Norges sterke økonomiske stilling, bankens eierskap og sektorpolitiske rolle som långiver til norske kommuner. Internasjonale investorer ønsker å plassere midler i denne type papirer. Dette gir banken god markedstilgang.

Bankens samlede volum av obligasjoner, sertifikater og andre låneopptak steg i 2011 fra NOK 290,2 milliarder til NOK 338,6 milliarder.

Kommunalbankens internasjonale låneprogram "Programme for the Issuance of Debt Instruments" blir hovedsakelig benyttet for internasjonale låneopptak. Dette er en standardisert lånedokumentasjon som forenkler og sikrer lånearbeidet både for långiver og låntaker. Programmet har fra og med 2011 ingen maksimumsramme.

I 4. kvartal 2011 oppstod det en del markedsuro knyttet til ratingnedgraderingene av Eksportfinans. Kommunalbanken erfarte at eier raskt bekreftet uendret støtte til banken, noe som ble positivt mottatt blant investorene.

Likviditetsstyring

I tråd med Kommunalbankens finansielle retningslinjer legges det opp til en likviditet som over tid tilsvarer 12 måneders netto kapitalbehov inkludert utlånsvekst. Dette innebærer at Kommunalbanken i en gitt situasjon kan dekke alle forpliktelser de kommende 12 måneder uten ny opplåning. Overskuddslikviditeten forvaltes ut fra en lavrisiko investeringsstrategi, både med hensyn til kreditt- og markedsrisiko. Likviditetsreserven plasseres i likvide rentepapirer utstedt av stater, delstater, regionale myndigheter, multilaterale utviklingsbanker og finansinstitusjoner med høy kredittverdighet, og gjennomsnittlig løpetid er på 16 måneder, hvorav om lag halvparten har forfall innen 12 måneder. Det tas ikke rente- eller valutarisiko og forfallsprofilen avstemmes mot underliggende innlån.

Risikostyring

Risikostyringen og risikoeksponeringen i Kommunalbanken skal sikre bankens kreditt-rating og tilgang til de mest attraktive finansmarkedene. Kreditt- og likviditetsrisikoen er gjennomgående lav. Banken er ikke posisjonsmessig eksponert for rente- og valutarisiko. Alle risikorammer og handel med nye finansielle instrumenter godkjennes av styret. De finansielle retningslinjene og retningslinjer for utlån til kommuner behandles i styret minimum årlig.

Kredittrisiko representerer det største risikoelementet gjennom bankens aktivaside. Styring, overvåking og kredittvurderinger av bankens engasjementer følges opp fortløpende.

Kredittrisiko for utlån er begrenset til betalingsutsettelse da betalingsforpliktelsen ikke kan falle bort. Det er fastlagt i kommuneloven at kommuner og fylkeskommuner ikke kan slås konkurs. I kommuneloven er det også gitt bestemmelser om de prosedyrer som skal følges dersom betalingsutsettelse må iverksettes. Etter disse bestemmelsene overtar staten ved Kommunal- og regionaldepartementet styringen av en kommune dersom kommunen ikke kan oppfylle sine betalingsforpliktelser. Dette sikrer långiver mot tap av akkumulert gjeld og påløpte renter.

Kredittrisiko for likviditetsforvaltningen og sikringshandler er lav i overensstemmelse med bankens retningslinjer for inngåelse av finansielle avtaler. De styrefastsatte retningslinjene for likviditetsforvaltningen setter krav til blant annet rating på minst A2/A fra ratinginstituttene Moody's og Standard and Poor's, krav til løpetid, instrumenttype, type motpart og motpartens hjemland.

Derivathandel dokumenteres ved bruk av ISDA-avtaler, og det skal opprettes avtaler som inkluderer collateralavtale (deponering av kontantbeløp) med alle derivatmotparter.

Det er etablert rutiner og prosesser for håndtering av kredittrisiko. Alle motparter revurderes løpende og styret holdes oppdatert om bankens motpartsrisiko. En utvidet markedsoppdatering gis kvartalsvis.

Markedsrisiko består hovedsakelig av rente- og valutarisiko. Bankens retningslinjer tillater minimal eksponering mot rente- og valutaendringer. Styring av rente- og valutarisiko gjennomføres ved å sikre at bankens forpliktelser og rettigheter til enhver tid balanserer.

Likviditetsrisiko søkes minimert ved at likviditetsporteføljen over tid skal tilsvare 12 måneders netto kapitalbehov. Videre er porteføljen investert i likvide verdipapirer av meget høy kredittkvalitet og kort løpetid.

Operasjonell risiko er tilstede i alle deler av bankens virksomhet. Banken minimerer den operasjonelle risikoen gjennom et kontinuerlig arbeid for å sikre god internkontroll, samt god etisk atferd og høy kompetanse hos den enkelte medarbeider. Styret blir løpende informert om bankens operasjonelle risiko.

Kommunikasjon, media og samfunnskontakt

Banken samarbeider med en rekke organisasjoner i kommunesektoren for å øke forståelsen for Kommunalbankens samfunnsnyttige funksjon gjennom finansiering av kommunale velferdsoppgaver. Det legges vekt på god kontakt med myndighetene og andre samfunnsaktører.

Samarbeidet med Husbanken er videreført slik at Kommunalbanken kan benytte Husbankens regionkontorer som regionale baser for kundekontakt.

Styret fastlegger rammene for bankens etiske standard når det gjelder markedskommunikasjon og markedsaktiviteter. Kundene skal ha trygghet for at Kommunalbankens praksis er etisk forsvarlig og aktsom.

Redegjørelse om foretaksstyring

Kommunalbanken følger norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse på de områder som er relevant, sett hen til bankens organisasjonsform og eierstruktur. Formålet med anbefalingen er at selskapene skal ha eierstyring og selskapsledelse som klargjør rolledeling mellom aksjeeiere, styre og daglig ledelse, utover det som følger av lovgivningen. Anbefalingen skal styrke tilliten til selskapene og bidra til størst mulig verdiskapning over tid, til beste for aksjeeiere, kunder, ansatte og andre interessenter.

Kommunalbankens sentrale organer er organisert i samsvar med aksjelovens bestemmelser. Bankens organer er: Generalforsamling, representantskap, styre, kontrollkomité, intern og ekstern revisor og administrerende direktør. Administrasjonen er organisert i tre forretningsområder med tilhørende stabs- og støttefunksjoner.

Bankens interne kontroll skal sikre at det gjennomføres risikoanalyser og risikoovervåking, og at virksomheten drives i samsvar med vedtatte strategier og retningslinjer. Internkontroll inngår som en integrert del av ledelses- og planprosessen i banken. Status og risiko i kontrollprosessen følges opp på avdelingsnivå og rapporteres til administrerende direktør og styret.

Styret velges av generalforsamlingen i henhold til vedtektenes § 16 jfr. § 8. Styret skal bestå av 5-9 medlemmer. To av styrets valgte medlemmer skal være valgt av og blant de ansatte i selskapet. For disse medlemmene skal det velges personlige varamedlemmer med møte- og talerett i styret. De øvrige medlemmer velges for to år av gangen, slik at minimum to er på valg hvert år, maksimum tre av de valgte medlemmer.

Av vedtektenes §§ 6 og 7 fremgår at erverv av bankens aksjer er betinget av samtykke fra selskapets styre. Samtykke kan bare nektes når det foreligger saklig grunn. Den forkjøpsrett som aksjeeier har etter aksjeloven § 4-19 kan gjøres gjeldende også for aksjer som har skiftet eier.

På generalforsamlingen ble styreleder Else Bugge Fougner og styremedlem Åmund T. Lunde

gjenvolgt. Som ny nestleder i styret ble valgt Nils R. Sandal og som nytt styremedlem Rune Sollie. De ansattes representasjon i styret ble samtidig utvidet til to styremedlemmer.

Styret har etter dette slik sammensetning: Else Bugge Fougner (styreleder), Nils R. Sandal (nestleder), Åmund T. Lunde, Frode Berge, Nanna Egidius, Martha Takvam, Rune Sollie, Ellen E. Scavenius (ansattes representant med Thomas Mathisen som personlig varamedlem) og Roald Fischer (ansattes representant med Lise Bakken som personlig varamedlem).

Styret har etablert revisjonsutvalg og kompensasjonsutvalg som interne organer i styret.

Organisasjon og kompetanseutvikling

Ved årsskiftet var det 50 fast ansatte i banken, fordelt på 48,5 årsverk, sammenlignet med 48 fast ansatte fordelt på 46,8 årsverk ved forrige årsskifte. Bemanningsøkningen er en konsekvens av bankens vekst, nye offentlige krav, samt behov for å styrke kompetansen på strategisk viktige områder. Bankens kompetanseutviklingsplan har et treårsperspektiv og rulleres årlig. Planen skal være et hjelpemiddel for å bidra til at banken har tilstrekkelig bemanning med riktig kompetanse i forhold til de mål og ambisjoner som fastlegges i plan- og strategidokumentene.

Styret har startet arbeidet med å finne ny administrerende direktør i Kommunalbanken. Petter Skouen går av med pensjon i november 2012.

HMS og mangfold i organisasjonen

Banken legger vekt på å rekruttere dyktige medarbeidere, også medarbeidere med internasjonal bakgrunn og erfaring. Dette tilfører banken en kompetanse som er viktig for mange av bankens oppgaver. 8 prosent av de ansatte har ikke-nordisk bakgrunn, 3 kvinner og 2 menn. Disse er også representert i ledelsen og blant fagspesialistene.

Arbeidsmiljøundersøkelsen fra 2010 er fulgt opp blant annet gjennom en ergometrisk gjennomgang av alle arbeidsplasser. Banken arbeider aktivt med tiltak som kan bidra til et enda bedre arbeidsmiljø.

Sykefraværet er på 2,6 prosent, mot 2,5 prosent i 2010, fordelt med 4,1 prosent blant kvinner og 0,9 prosent blant menn. Det er ikke meldt om yrkesskader i 2011. 7 medarbeidere har hatt foreldrepermisjon, 4 kvinner og 3 menn. Alle medarbeidere har tilbud om årlig helseundersøkelse.

Bankens lokaler er tilfredsstillende. Det ytre miljø forurenses ikke.

Etikk og samfunnsansvar

Etiske retningslinjer som gjelder for bankens ansatte og tillitsvalgte er revidert og tydeliggjort. Gjennom jevnlig samlinger arbeides det systematisk for at den enkelte ansatte skal få en bevisst holdning til innholdet i retningslinjene. Banken legger vekt på å kommunisere innholdet i Kommunalbankens etiske retningslinjer til kundegruppene.

Miljø. Kommunalbanken ble i 2009 sertifisert som Miljøfyrtårnbedrift, og skal resertifiseres i 2012. Igangsatte tiltak som kildesortering, avfallsreduksjon og systemer som medfører reduserte CO2-utslipp videreføres. Kontorlokalene gir gode muligheter for effektiv energiutnyttelse.

Sektorpolitisk funksjon. Det er et prioritert mål for Kommunalbanken å være en forutsigbar og pålitelig leverandør av kreditt til kommunal sektor. Banken skal være en garantist for at kommunene oppnår best mulige lånebetingelser.

Likestilling

Kommunalbanken legger vekt på å gi kvinner og menn de samme mulighetene for faglig og personlig utvikling, lønn, avansement og rekruttering. Banken har fleksible ordninger som gjør det enklere å kombinere karriere og familieliv. Av bankens medarbeiderstab på 50, er 25 kvinner og 25 menn.

Kvinneandelen i styret er 44,4 prosent. Styreleder er kvinne.

Toppledelsen i banken består av administrerende direktør (mann) og viseadministrerende direktør (kvinne). For hele ledelsen utgjorde kvinneandelen 60 prosent i 2011.

Gjennom sin lønns- og arbeidsgiverpolitikk tilstreber banken å rekruttere og å utvikle dyktige medarbeidere, ut fra de behov banken til enhver tid har. Det legges stor vekt på å følge like-lønnsprinsippet, slik at arbeidsoppgaver av lik verdi lønnes likt.

Disponering av overskudd

Som følge av kravet om minimum 9 prosent ren kjernekapital innen 30.06.12, foreslår styret at overskuddet på NOK 724 millioner overføres til annen egenkapital. Fri egenkapital etter disponering av årets overskudd utgjør dermed NOK 3 373 millioner og tellende ansvarlig kapital utgjør etter dette NOK 7 150 millioner.

Utviklingen fremover

Norge er i en annen økonomisk situasjon enn de fleste andre land i Europa. Norge har i mange år hatt budsjettoverskudd. Overskuddene er relativt sett de høyeste av alle land i Europa, og det gir Norge større mulighet til selv å velge sin økonomiske politikk fremover.

Den økonomiske aktiviteten i Norge holdes oppe av god etterspørsel fra husholdningene og høy aktivitet innenfor olje- og offshoreindustrien. Det er ventet at norske eksportbedrifter vil møte svakere etterspørsel spesielt fra det europeiske markedet, og det er ventet at investeringene og sysselsettingen innenfor tradisjonell industri vil gå ned. Med dette bildet som bakgrunn legges det opp til fortsatt vekst i kommunesektorens inntekter. Økningen i kommunenes bruttoinvesteringer ventes å flate noe ut i 2012, med den følge at også veksten i kommunenes brutto gjeld vil avta noe. En følge av dette blir i så fall at også veksten i kommunenes lånevolum vil avta.

Finansieringen av infrastrukturprosjekter vil ventelig ta en forholdsmessig stor andel av nye låneopptak fra sektoren. Det samme gjelder utbygging av pleie- og omsorgstjenestene i kjølvannet av samhandlingsreformen.

Banken vil videreføre sin differensierte innlånsstrategi i 2012. Samlede låneopptak i 2012 ventes å bli redusert med om lag 10-20 milliarder kroner i forhold til 2011, under forutsetning av at markedet åpner for noe lengre løpetider på innlånene uten at dette fordyrer kapitalkostnadene nevneverdig. Det legges opp til at det japanske kapitalmarkedet fortsatt vil være bankens viktigste innlånsmarked. Antallet benchmarklån økes i forhold til fjoråret. Andre markeder som kjennetegnes ved lengre løpetider vil også gis prioritet. De siste årene har Kommunalbanken foretatt relativt få låneopptak i det innenlandske norske markedet. Det arbeides med å finne løsninger som kan øke bankens innenlandske låneopptak.

En viktig milepæl vil være å tilfredsstille kravet til minimum 9 prosent ren kjernekapital pr. 30.06.12. Beretningen avgis under forutsetning av at differansen mellom nivået på ren kjernekapital ved utgangen av 3. kvartal 2011 og kravet til ren kjernekapital ved utgangen av 2. kvartal 2012 vil bli dekket gjennom en aksjekapitalutvidelse. Nye krav til kapitaldekning (CRD IV) vil etter planen bli implementert i begynnelsen av 2013. Disse kravene kan banken møte. Banken er i dialog med eier om konsekvensene av en eventuell innføring av en uvektet gjeldsgrad i 2019. Dette kan medføre behov for ytterligere kapitalutvidelser.

Styrets medlemmer, fra venstre til høyre,
Else Bugge Fougner, Nils R. Sandal, Frode Berge,
Nanna Egidius, Roald Fischer, Åmund T. Lunde,
Ellen E. Scavenius, Rune Sollie og Martha Takvam.

Regnskapet for 2011 viser tilfredsstillende resultater. Banken har håndtert et utfordrende år på en god måte og er godt rustet for fremtiden. Dette er selve forutsetningen for å videreføre bankens viktigste funksjon: nemlig å finansiere lokal velferd.

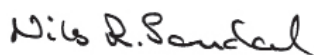
Styret vil takke bankens medarbeidere for vel utført arbeid.

Oslo, 31. desember 2011
16. mars 2012

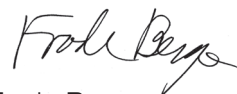
I styret for Kommunalbanken AS

Else Bugge Fougner
Styrets leder

Nils R. Sandal
Styrets nestleder

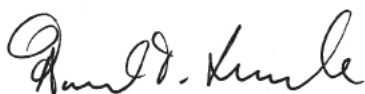
Frode Berge
Styremedlem

Nanna Egidius
Styremedlem

Roald Fischer
Styremedlem

Åmund T. Lunde
Styremedlem

Ellen E. Scavenius
Styremedlem

Rune Sollie
Styremedlem

Martha Takvam
Styremedlem

Petter Skouen
Administrerende direktør

RESULTATREGNSKAP

<i>(Beløp i NOK 1 000 000)</i>	Note	2011	2010
Renteinntekter		6 730	5 034
Rentekostnader		5 148	3 837
NETTO RENTEINNEKTER	1	1 582	1 197
Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester	2	19	18
Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter	3,12	-575	-89
Netto gevinst/(tap) på markedstransaksjoner	4	109	41
SUM ANDRE DRIFTSINNEKTER		-485	-66
Lønn og generelle administrasjonskostnader	5,6,7	77	75
Avskrivninger		4	5
Andre driftskostnader		15	17
SUM DRIFTSKOSTNADER		96	97
RESULTAT FØR SKATT		1 001	1 034
Skattekostnad	8	276	293
RESULTAT FOR REGNSKAPSÅRET		724	741

ANDRE INNREGNEDE INNEKTER OG KOSTNADER

<i>(Beløp i NOK 1 000 000)</i>	Note	2011	2010
Resultat for regnskapsåret		724	741
Andre innregnede inntekter og kostnader		0	0
TOTALRESULTAT FOR REGNSKAPSÅRET		724	741

BALANSE

<i>(Beløp i NOK 1 000 000)</i>	Note	2011	2010
EIENDELER			
Fordringer på kredittinstitusjoner	9,11,13,20	3 151	8 030
Utlån til kunder	9,10,11,14	210 189	185 679
Sertifikater og obligasjoner	9,10,11,12,15	116 657	95 610
Finansielle derivater	9,11,12,19	36 889	26 155
Andre eiendeler	16	15	17
SUM EIENDELER		366 901	315 491
GJELD OG EGENKAPITAL			
Gjeld til kredittinstitusjoner	9,11,17,20	11 915	8 814
Obligasjongjeld	9,10,11,12,18	336 942	288 093
Finansielle derivater	9,11,12,19	10 165	13 067
Annen gjeld		53	37
Betalbar skatt	8	445	259
Utsatt skatt	8	14	182
Pensjonsforpliktelser	7	30	25
Ansvarlig lånekapital	9, 11, 21	2 080	306
Fondsobligasjoner	9, 11, 21	663	672
SUM GJELD		362 307	311 456
Innskutt egenkapital	22	1 221	1 221
Opptjent egenkapital		3 373	2 814
SUM EGENKAPITAL		4 594	4 034
SUM GJELD OG EGENKAPITAL		366 901	315 491

ENDRINGER I EGENKAPITAL

2011				
<i>(Beløp i NOK 1 000 000)</i>	Note	Innskutt egenkapital	Opptjent egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital per 1. januar 2011		1 221	2 814	4 034
Totalresultat for regnskapsåret		0	724	724
Utbytte		0	-165	-165
Egenkapital per 31. desember 2011	22	1 221	3 373	4 594

2010				
<i>(Beløp i NOK 1 000 000)</i>	Note	Innskutt egenkapital	Opptjent egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital per 1. januar 2010		1 221	2 340	3 561
Totalresultat for regnskapsåret		0	741	741
Utbytte		0	-267	-267
Egenkapital per 31. desember 2010	22	1 221	2 814	4 034

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

<i>(Beløp i NOK 1 000 000)</i>	Note	2011	2010
KONTANTSTRØM FRA OPERASJONELLE AKTIVITETER			
Renteinnbetalinger		6 396	4 853
Renteutbetalinger		-5 091	-3 846
Utbetaling av garantiprovisjon og transaksjonskostnader		-21	-18
Andre innbetalinger		111	41
Utbetaling til drift		-92	-92
Betalt skatt		-260	-400
		1 044	537
Netto utbetaling av lån til kunder		-23 734	-32 566
Netto (økning)/reduksjon i kortsiktige plasseringer		8 835	112
Netto utbetaling ved kjøp/salg av verdipapirer		-21 489	-23 921
Netto (økning)/reduksjon i andre eiendeler		0	-2
Netto økning/(reduksjon) i annen gjeld		21	14
NETTO KONTANTSTRØM FRA OPERASJONELLE AKTIVITETER		-35 324	-55 825
KONTANTSTRØM FRA INVESTERINGSAKTIVITETER			
Utbetaling ved kjøp av varige driftsmidler		-2	-7
NETTO KONTANTSTRØM FRA INVESTERINGSAKTIVITETER		-2	-7
KONTANTSTRØM FRA FINANSIERINGSAKTIVITETER			
Innbetaling ved utstedelse av sertifikatgjeld		14 417	2 646
Tilbakebetaling av sertifikatgjeld		-14 385	-2 575
Innbetaling ved utstedelse av obligasjonsgjeld		142 374	137 857
Tilbakebetaling av obligasjonsgjeld		-107 659	-91 936
Innbetaling ved andre langsiktige låneopptak		0	0
Tilbakebetaling av andre langsiktige låneopptak		-487	0
Innbetaling av ansvarlig lånekapital		1 565	400
Tilbakebetaling av ansvarlig lånekapital		0	-351
Utbetaling av utbytte		-165	-267
Innbetaling av aksjekapital		0	0
NETTO KONTANTSTRØM FRA FINANSIERINGSAKTIVITETER		35 661	45 773
SUM KONTANTSTRØM		335	-10 059
Justering for valutakursendringer		-264	10 075
Konter og kontantekvivalenter per 1. januar		78	63
Netto endring i konter og kontantekvivalenter		72	15
Konter og kontantekvivalenter ved utgangen av perioden		150	78
Herav			
<i>Fordringer på kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid</i>	13	150	78

REGNSKAPSPRINSIPPER

SELSKAPSFORRETNINGSINFORMASJON

Kommunalbanken AS er et aksjeselskap som har som formål å yte lån til kommuner, fylkeskommuner, interkommunale selskaper og andre selskaper som utfører kommunale oppgaver enten mot kommunal garanti, statlig garanti eller annen betryggende sikkerhet. Selskapets forretningskontor er i Haakon VII's gate 5B, Oslo. Årsregnskapet for 2011 ble godkjent av styret 16. mars 2012.

GRUNNLAG FOR UTARBEIDELSE AV ÅRSREGNSKAPET

Årsregnskapet er utarbeidet i samsvar med Internasjonale Regnskapsstandarder (IFRS) som er vedtatt av EU. Årsregnskapet avlegges etter historisk kost prinsippet, med unntak av følgende regnskapsposter:

- Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultat
- Finansielle instrumenter holdt for handelsformål
- Finansielle instrumenter klassifisert som Utlån og Fordringer eller Andre forpliktelser, som inngår i virkelig verdisikring hvor den sikrede risikoen måles til amortisert kost med bruk av sikringsbokføring

FUNKSJONELL VALUTA OG PRESENTASJONSVALUTA

Selskapets funksjonelle og presentasjonsvaluta er norske kroner (NOK). Balanseposter i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner etter valutakurs på balansedagen. Resultatposter i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner etter valutakurs på transaksjonstidspunktet. Årsregnskapet presenteres i millioner kroner med unntak av noter 6 og 7 som presenteres i tusen kroner.

ESTIMATER OG SKJØNNSMESSIGE VURDERINGER

Utarbeidelse av regnskapet i samsvar med IFRS krever at ledelsen anvender estimater og skjønnsmessige vurderinger som påvirker regnskapsførte verdier av eiendeler og gjeld, og inntekter og kostnader. Estimater og skjønnsmessige vurderinger er basert på tilgjengelig informasjon og forventninger om fremtidig utvikling. Faktiske resultater kan avvike fra de estimerte. De viktigste estimatene og vurderingene i årsregnskapet omfatter

Måling til virkelig verdi

Virkelig verdi av finansielle instrumenter som ikke omsettes i et aktivt marked eller ikke har tilgjengelige kvoterte priser på balansedagen fastsettes ved hjelp av verdsettelsesteknikker. Når parametere i verdsettelsesmodeller ikke kan utledes direkte fra observerbare markedsdata, gjør ledelsen vurderinger og bruker forutsetninger knyttet til kredittisiko og likviditetsrisiko i finansielle instrumenter. Selv om skjønnsmessige vurderinger og forutsetninger baserer seg i størst mulig grad på faktiske markedsforhold på balansedagen, kan de øke usikkerheten i regnskapsførte beløp. Ledelsen utviser skjønn i anvendelsen av regnskapsprinsipper særlig ved allokering av instrumenter målt til virkelig verdi i nivåhierarkiet.

Pensjonsforpliktelser

Ved beregning av størrelsen av pensjonskostnad og pensjonsforpliktelse benytter ledelsen økonomiske og aktuarmessige estimater knyttet til diskonteringsrente, avkastning på pensjonsmidler, prisvekst, lønnsvekst og dødelighet. Endringene i estimatene påvirker størrelsen på pensjonsforpliktelse og pensjonskostnader. Banken følger anbefalinger til pensjonsforutsetninger utarbeidet av Norsk Regnskapsstiftelse.

INNREGNING OG FRAREGNING

Innregning og fraregning av finansielle instrumenter på balansen skjer på oppgjørstidspunktet. Ved førstegangsinnregning måles alle finansielle eiendeler og forpliktelser til virkelig verdi. Innregnet beløp for finansielle eiendeler som ikke er klassifisert til virkelig verdi over resultat inkluderer i tillegg transaksjonskostnader som er direkte henførbare til anskaffelsen. Ved alminnelig kjøp og salg av finansielle eiendeler som klassifiseres til virkelig verdi innregnes virkelig verdi av eiendelen på avtaletidspunktet.

Finansielle eiendeler fraregnes når den kontraktmessige retten til kontantstrømmene utløper eller overføres. Finansielle forpliktelser fraregnes når plikten angitt i kontrakten er oppfylt, kansellert eller utløpt. Ved kjøp av utstedte obligasjoner fraregnes den balanseførte verdien av forpliktelsen, og differansen mellom oppgjørsbeløp og balanseverdi resultatføres som gevinst eller tap på transaksjonstidspunktet.

FINANSIELLE INSTRUMENTER—KLASSIFISERING OG MÅLING

Klassifisering av finansielle instrumenter foretas på tidspunktet for innregning og bestemmer etterfølgende måling av balanseført verdi. Klassifisering av finansielle instrumenter bestemmes av deres karakter og ledelsens intensjoner ved anskaffelsen.

Finansielle eiendeler utpekt til virkelig verdi over resultat (FVO)

Utvalgte sertifikater og obligasjoner i likviditetsporteføljen og utlån til kunder med rentebinding eller NIBOR-rente klassifiseres inn i denne kategori for å oppnå samsvarende behandling med tilhørende derivatkontrakter eller finansielle forpliktelser, som vurderes til virkelig verdi over resultat.

Finansielle eiendeler holdt for handelsformål

Denne kategorien omfatter sertifikater og obligasjoner i handelsporteføljen. Utlån til kunder i form av kortsiktige sertifikatlån som omsettes aktivt i markedet faller inn under denne kategori. Finansielle eiendeler holdt for handelsformål vurderes til virkelig verdi over resultat.

Finansielle eiendeler holdt til forfall

Finansielle eiendeler i denne kategori er primært plassering av egenkapitalen i obligasjoner, samt asset-backed securities, som ble anskaffet med intensjon om å holde til forfall, og enkelte verdipapirer som på grunn av uroen i finansmarkedene i 2008 fikk sterkt redusert likviditet og ble omklassifisert fra "Holdt for handelsformål" til "Holdt til forfall" med virkning fra 1. juli 2008. Finansielle eiendeler holdt til forfall måles til amortisert kost etter effektiv rente metoden.

Utlån og fordringer

Denne kategorien omfatter utlån til kunder og verdipapirer som ikke er notert i et aktivt marked. Finansielle eiendeler klassifisert som Utlån og fordringer måles til amortisert kost etter effektiv rente metoden.

Verdipapirer klassifisert som Utlån og fordringer kan inngå i virkelig verdisikring. Når virkelig verdisikring kommer til anvendelse, balanseføres verdiendringer som er henførbare til den sikrede risikoen under "Sertifikater og obligasjoner" og føres mot resultat som "Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter."

Finansielle forpliktelser utpekt til virkelig verdi over resultat

Fair Value Option kommer til anvendelse på de fleste obligasjonslån hvor eksponering mot markedsrisiko sikres med derivatkontrakter. De finansielle forpliktelsene og tilhørende derivatkontrakter vurderes på grunnlag av virkelig verdi og forvaltes i samsvar med bankens strategi for risikostyring, som tillater kun begrenset eksponering mot renter- og valutarisiko i innlånsporteføljen.

Finansielle forpliktelser vurdert til amortisert kost

Benchmark-lån utstedt i offentlige kapitalmarkeder klassifiseres som finansielle forpliktelser vurdert til amortisert kost og måles til amortisert kost etter effektiv rente metoden. Finansielle forpliktelser under denne kategori øremerkes som sikrede objekter og omfattes av reglene for virkelig verdisikring, det vil si verdiendringer som er henførbare til den sikrede risikoen i obligasjonslån balanseføres under "Obligasjonsgjeld" og føres mot resultat under "Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter".

Finansielle derivater

Finansielle derivater klassifiseres som holdt for handelsformål, med unntak for derivater øremerket som sikringsinstrumenter i virkelig verdisikringer. Alle finansielle derivater måles til virkelig verdi over resultat og klassifiseres som eiendeler når verdien er positiv, og som forpliktelser—når verdien er negativ.

FINANSIELLE INSTRUMENTER—VIRKELIG VERDI

Nivå 1

Verdipapirer som omsettes i et aktivt marked med observerbar og regelmessig kursnotering regnskapsføres til markedskurser på balansedagen. Banken benytter markedspriser stilt av internasjonale datatilbydere (Reuters og Bloomberg). De kvoterte prisene benyttes som input for nivå 1 dersom de representerer faktiske markedstransaksjoner. Basisswapspreader kvotert i et aktivt marked på balansedato betraktes som kvoterte markedspriser for USD-NOK, EUR-USD og EUR-NOK basisswap-avtaler.

Nivå 2

Finansielle instrumenter som ikke omsettes i et aktivt marked og verdien kan fastsettes ved hjelp av kvoterte priser på lignende instrumenter i et aktivt marked, eller verdsettelsesmetoder der vesentlig input er basert på observerbare markedsdata. Input benyttet under denne verdsettelseskategori inkluderer:

- observerbare markedsrenter, valutakurser, aksjeindekser og råvareindekser
- kvoterte kurser og kredittspreader på balansedato på tilsvarende instrumenter fra samme utsteder med ulik løpetid hvor det gjøres justeringer for løpetidsforskjeller
- kvoterte kurser og kredittspreader på balansedato på tilsvarende instrumenter fra samme utsteder i en annen valuta, hvor det gjøres justeringer for basisswap til aktuell valuta
- faktiske handler i identiske instrumenter hvor det gjøres justeringer for endringer i markedsparametere mellom handelsdato og balansedato
- mer likvide instrumenter fra samme utsteder med tilsvarende løpetid som tillegges en likviditetspremie som reflekterer den manglende likviditet i det aktuelle instrumentet
- potensielle nytstedelser av tilsvarende instrument fra samme utsteder

Nivå 3

Finansielle instrumenter som ikke omsettes i et aktivt marked og verdien fastsettes ved hjelp av verdsettelsesmetoder der vesentlig input ikke er basert på observerbare markedsdata. Finansielle instrumenter som verdsettes på nivå 3 omfatter sertifikater og obligasjoner med lav likviditet, fastrentelån til kunder, utstedt gjeld som ikke kvoteres i et aktivt marked, og de fleste OTC-derivater.

For sertifikater og obligasjoner i nivå 2 og nivå 3 benyttes det ofte samme input, men vesentligheten av justeringer av markedsparametere tillegges vekt når verdsettelsen skal kategoriseres i henhold til IFRS 7. Annen input som benyttes i verdifastsettelsen inkluderer:

- prisestimater for tilsvarende aktivklasser fra markedsaktører
- markedsindekser, både obligasjonsindekser og kredittderivatindekser for tilsvarende aktivklasser
- ikke-bindende prisforespørsler til markedsaktører
- historiske eller teoretiske volatiliteter

MOTREGNING AV FINANSIELLE EIENDELER OG FORPLIKTELSE

Finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser motregnes og nettobeløpet presenteres i balansen når selskapet har en juridisk håndhevbar rett til å motregne beløpene og har til hensikt å realisere eiendelen og gjøre opp forpliktelsen under ett. Generelle motregningsavtaler for finansielle derivater oppfyller ikke betingelsene for motregning, og alle finansielle derivater presenteres dermed brutto i balansen. Cash collateral mottatt eller stilt som sikkerhet for derivateksponering reguleres i ISDA-avtaler, som gir rett til motregning ved konkurs, men oppfyller heller ikke betingelsene for motregning i IAS 32. Cash collateral presenteres brutto i balansen som gjeld til eller fordringer på kredittinstitusjoner.

NEDSKRIVNING AV FINANSIELLE EIENDELER

Finansielle instrumenter klassifisert som Utlån og fordringer eller Holdt til forfall vurderes for nedskrivning. Ved objektive bevis for verdifall skal eiendelene nedskrives.

Individuelle nedskrivninger

Dersom det foreligger objektive bevis på at en tapshendelse har inntruffet, måles tapet som differansen mellom eiendelens balanseførte verdi og nåverdien av de estimerte fremtidige kontantstrømmene. Tapsbeløpet innregnes i resultatet. Når engasjementet blir vurdert for nedskrivning individuelt, blant annet tas følgende tapshendelser i betraktning:

- Vesentlige problemer hos debitor
- Betalingsmislighold eller kontraktsbrudd
- Betalingsuttsettelse eller reforhandling av lånevilkår som følge av finansielle problemer hos debitor

Gruppenedskrivninger

Finansielle eiendeler vurderes for verdifall på gruppenivå basert på inndelingen av eiendelene i grupper med like risikoegenskaper. Nedskrivninger foretas dersom observerbare data indikerer en reduksjon i fremtidige kontantstrømmer fra gruppen som følge av negative endringer i debitorers kredittverdighet og/eller økonomiske forhold som korrelerer med mislighold i gruppen.

Utlån til kunder vurderes som en ensartet gruppe basert på bestemmelser i kommuneloven som likestiller alle norske kommuner med hensyn på risiko for långiver. Verdipapirer vurdert til amortisert kost deles inn i grupper etter utsteders risiko, underliggende eksponering og geografisk spredning. Verdifallet beregnes per risikogruppe med utgangspunkt i forventninger til makroøkonomiske forhold, som kan påvirke motpartens betalingsevne, og tapshistorikk for de ulike risikogrupperne. På grunn av lav kredittrisiko i låneporteføljen og bestemmelser i den norske lovgivningen, som begrenser konkurrisikoen for kommuner, vil det normalt ikke være nedskrivninger på utlån til kunder.

SIKRINGSBOKFØRING

Banken benytter rente- og valutaderivativer for å sikre rente- og valutaeksponering i eiendeler og gjeld. Når sikringsforhold tilfredsstillende kriterier for sikringsbokføring, behandles det regnskapsmessig som virkelig verdisikring. De sikrede objektene i porteføljen av sertifikater og obligasjoner klassifiseres som Utlån og fordringer, og sikret obligasjonsgjeld blir klassifisert som Andre forpliktelser.

Ved inngåelse av sikringen skjer det en formell øremerking og dokumentasjon av sikringsforholdet og selskapets mål og strategi for risikohåndtering ved å påta seg sikringen. Dokumentasjonen inkluderer identifisering av sikringsforholdet, arten av risiko som sikres og etterfølgende effektivitetstesting. Sikringene vurderes på løpende grunnlag og ineffektiviteten resultatføres. Sikringsinstrumenter måles til virkelig verdi med verdiendringer over resultat. Gevinst eller tap på sikringsobjektet som er henførbart til den sikrede risikoen justerer balanseført verdi av sikringsobjektet og innregnes i resultatet under "Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter".

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Kontantstrømoppstillingen utarbeides etter direkte metode og viser kontantstrømmene etter anvendelsesområde. Kontanter og kontantekvivalenter omfatter kontantbeholdning og fordringer på kredittinstitusjoner uten oppsigelsesfrist.

PRINSIPPER FOR INNTEKTSFØRING

Renteinntekter og rentekostnader resultatføres som renteinntekter og rentekostnader uavhengig av klassifisering av underliggende balanseposter. Renteinntekter for balanseposter vurdert til amortisert kost inntektsføres etter effektiv rentemetoden. For balanseposter vurdert til virkelig verdi resultatføres renter etter hvert som de opptjenes som inntekter eller påløper som kostnader.

Urealiserte gevinster og tap på finansielle instrumenter til virkelig verdi og verdiendringer på sikringsobjekter under sikringsbokføring resultatføres under "Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter." Provisjonskostnader og gebyrer kostnadsføres i perioden når tjenesten er levert.

VARIGE DRIFTSMIDLER

Varige driftsmidler vurderes til anskaffelseskost fratrukket akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger. Ordinære avskrivninger, basert på kostpris, er beregnet lineært over driftsmidlenes antatte økonomiske levetid, og utraneringsverdien av driftsmidlene antas å være null.

IMMATERIELLE EIENDELER

Domenenavnet defineres som immaterielle eiendeler med ubestemt utnyttbar levetid og avskrives ikke. Eiendelene testes for verdifall årlig. Dersom det foreligger en indikasjon på at eiendelene har falt i verdi, skal verdien av eiendeler skrives ned, og differanse mellom balanseført verdi og virkelig verdi innregnes i resultatet.

PENSJONER

Banken har pensjonsordning for de ansatte. Pensjonsordningen behandles som en ytelsesplan. Tradisjonell opptjeningsprofil og forventet sluttlønn er lagt til grunn som opptjeningsgrunnlag. Periodens netto pensjonskostnad resultatføres under "Lønn og generelle administrasjonskostnader" og består av summen av periodens opptjening, rentekostnad på den beregnede forpliktelsen, forventet avkastning på pensjonsmidlene og administrasjonskostnader. Ved beregning av pensjonsforpliktelsen benyttes økonomiske og aktuarmessige estimater. Estimatavik som overstiger det høyeste av 10 prosent av pensjonsmidlene og 10 prosent av pensjonsforpliktelsene amortiseres og resultatføres.

INNTEKTSKATT

Skatter kostnadsføres når de påløper. Det vil si at skattekostnaden er knyttet til det regnskapsmessige resultat før skatt. Det korrigeres for midlertidige og permanente forskjeller før årets skattegrunnlag for betalbar skatt framkommer. Utsatt skatt og utsatt skattefordel beregnes på grunnlag av midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier ved utgangen av regnskapsåret. Ved beregning benyttes nominell skattesats. Skatteøkende og skattereduserende forskjeller innenfor samme tidsintervall vurderes mot hverandre. Skattekostnaden består av betalbar skatt (skatt på årets skattepliktige resultat), endring i netto utsatt skatt og for lite/mye avsatt betalbar skatt tidligere år.

EGENKAPITAL

Selskapets egenkapital består av aksjekapital og tilbakeholdt overskudd. Utbytte klassifiseres som egenkapital fram til tidspunktet når vedtaket om utbetaling er truffet av generalforsamlingen.

SEGMENTINFORMASJON

Selskapet har bare ett driftssegment, utlån til norske kommuner og kommunale selskaper. Det foreligger således ikke segmentopplysninger ut over de noteopplysninger som gis om utlån til kunder og virksomheten som helhet, herunder informasjon om geografisk fordeling av utlån, sertifikater og obligasjoner og inntekter fra ulike kategorier av finansielle instrumenter.

ENDRINGER I REGNSKAPSPRINSIPPER

Regnskapsprinsippene som er anvendt er konsistente med tidligere år. IASB har i løpet av 2011 ikke implementert endringer i standarder som påvirker regnskapet til Kommunalbanken vesentlig.

VEDTATTE STANDARDER SOM IKKE ER TRÅDT I KRAFT ELLER MANGLER GODKJENNELSE AV EU

Følgende standarder og uttalelser som er relevante for Kommunalbanken er utstedt, men var ikke trådt i kraft eller manglet godkjenning av EU for regnskapsåret 2011:

- IFRS 7 Finansielle instrumenter - opplysninger (endret)
- IFRS 9 - Finansielle instrumenter
- IAS 1 Presentasjon (endret)
- IAS 19 Ytelsesordninger (endret)

Kommunalbanken anvender ikke disse standardene ved årets regnskapsavleggelse. IFRS 9 erstatter klassifikasjons- og målereglene i IAS 39 *Finansielle instrumenter—innregning og måling*. Etter IFRS 9 skal finansielle eiendeler som inneholder vanlige lånevilkår regnskapsføres til amortisert kost, med mindre en velger å føre dem til virkelig verdi, mens andre finansielle eiendeler skal regnskapsføres til virkelig verdi. Klassifikasjons- og målereglene for finansielle forpliktelser i IAS 39 videreføres, med unntak for finansielle forpliktelser utpekt til virkelig verdi med verdiendringer over resultat (virkelig verdiopsjon), hvor verdiendringer knyttet til egen kredittrisiko separeres ut og føres over andre inntekter og kostnader. Ikrafttredelsestidspunktet for IFRS 9 er satt til 1. januar 2015, men standarden er fortsatt ikke godkjent av EU. Standarden forventes å endre selskapets presentasjon av finansielle forpliktelser.

IAS 19 ble endret i juni 2011, og det forventes at EU vil behandle godkjenning og implementering av endringene i EU-retten i første kvartal i 2012. Endringen trer i kraft for regnskapsår som begynner 1. januar 2013 og senere. Endringene i IAS omfatter regnskapsføring av estimatavvik og vil ikke ha vesentlig effekt på selskapets balanse og resultat.

De andre standardene antas ikke å ha vesentlig effekt på regnskapet til Kommunalbanken når de trer i kraft.

NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET

NOTE 1 NETTO RENTEINNEKTER

(Beløp i NOK 1 000 000)

	2011						
	Totalt	Til virkelig verdi			Holdt til forfall	Utlån og fordringer	Andre forpliktelser
		FVO	Holdt for handelsformål	Virkelig verdisikring			
Fordringer på kredittinstitusjoner	45	45	0	0	0	0	0
Utlån til kunder	6 271	3 718	310	0	0	2 243	0
Sertifikater og obligasjoner	2 588	1 508	288	0	147	645	0
Finansielle derivater	-2 173	0	-1 596	-578	0	0	0
Sum renteinntekter	6 730	5 271	-998	-578	147	2 889	0
Gjeld til kredittinstitusjoner	12	12	0	0	0	0	0
Obligasjonsgjeld	10 049	8 796	0	0	0	0	1 254
Finansielle derivater	-4 960	0	-3 970	-990	0	0	0
Ansvarlig lånekapital og fondsobligasjoner	48	48	0	0	0	0	0
Sum rentekostnader	5 148	8 855	-3 970	-990	0	0	1 254
Netto renteinntekter	1 582	-3 584	2 972	412	147	2 889	-1 254

	2010						
	Totalt	Til virkelig verdi			Holdt til forfall	Utlån og fordringer	Andre forpliktelser
		FVO	Holdt for handelsformål	Virkelig verdisikring			
Fordringer på kredittinstitusjoner	28	28	0	0	0	0	0
Utlån til kunder	4 910	2 933	316	0	0	1 662	0
Sertifikater og obligasjoner	2 481	1 128	437	0	53	863	0
Finansielle derivater	-2 385	0	-1 633	-751	0	0	0
Sum renteinntekter	5 034	4 088	-880	-751	53	2 525	0
Gjeld til kredittinstitusjoner	13	13	0	0	0	0	0
Obligasjonsgjeld	9 395	8 623	0	0	0	0	772
Finansielle derivater	-5 589	0	-5 018	-571	0	0	0
Ansvarlig lånekapital og fondsobligasjoner	19	19	0	0	0	0	0
Sum rentekostnader	3 837	8 655	-5 018	-571	0	0	772
Netto renteinntekter	1 197	-4 567	4 138	-180	53	2 525	-772

NOTE 2 PROVISJONSKOSTNADER OG KOSTNADER VED BANKTJENESTER

(Beløp i NOK 1 000 000)

	2011	2010
Kostnader ved banktjenester	12	12
Andre transaksjonskostnader	9	8
Andre inntekter	2	1
Sum provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester	19	18

NOTE 3 NETTO UREALISERTE VERDIENDRINGER PÅ FINANSIELLE INSTRUMENTER*(Beløp i NOK 1 000 000)*

	2011					
	Totalt	Til virkelig verdi			Utlån og fordringer	Andre forpliktelser
		FVO	Holdt for handelsformål	Virkelig verdisikring		
Utlån til kunder	525	522	3	0	0	0
Sertifikater og obligasjoner	-168	-85	16	0	-98	0
Finansielle derivater	-252	0	-1 656	1 404	0	0
Gjeld til kredittinstitusjoner	-3	-3	0	0	0	0
Obligasjonsgjeld	-544	855	0	0	0	-1 399
Ansvarlig kapital og fondsobligasjoner	-132	-132	0	0	0	0
Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter	-575	1 156	-1 637	1 404	-98	-1 399

	2010					
	Totalt	Til virkelig verdi			Utlån og fordringer	Andre forpliktelser
		FVO	Holdt for handelsformål	Virkelig verdisikring		
Utlån til kunder	-186	-186	0	0	0	0
Sertifikater og obligasjoner	174	29	-21	0	166	0
Finansielle derivater	-1 468	0	-1 975	507	0	0
Gjeld til kredittinstitusjoner	1	1	0	0	0	0
Obligasjonsgjeld	1 370	2 040	0	0	0	-670
Ansvarlig kapital og fondsobligasjoner	21	21	0	0	0	0
Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter	-89	1 905	-1 995	507	166	-670

Urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter inkluderer verdiendringer på finansielle instrumenter målt til virkelig verdi over resultat, og finansielle instrumenter i virkelig verdisikring.

Endringer i virkelig verdi oppstår som følge av endringer i markedsparametere—markedsrenter, valutakurser, kredittspreader og basisswapspreader—og reflekteres i balanseført verdi og i resultat. Urealiserte verdiendringer reverseres over gjenværende løpetid dersom kontraktene holdes til forfall og gjøres opp på kontraktsmessige vilkår. Dersom endringene i virkelig verdi realiseres ved fortidig innfrielse av finansielle instrumenter, blir disse reklassifisert til "Netto gevinst/(tap) på markedstransaksjoner" i resultatregnskapet.

Finansielle derivater i virkelig verdisikring vurderes til virkelig verdi over resultat. De sikrede objektene inkluderer 13,6 milliarder kroner i Sertifikater og obligasjoner; og 58,7 milliarder kroner i Obligasjonsgjeld, som er klassifisert som hhv. Utlån og fordringer og Andre forpliktelser og vurderes til amortisert kost. Endringene i virkelig verdi som skyldes den sikrede risikoen i virkelig verdisikring balanseføres under relevante eiendels- og gjeldsposter, og resultatføres under "Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter".

NOTE 4 NETTO GEVINST/(TAP) PÅ MARKEDSTRANSAKSJONER*(Beløp i NOK 1 000 000)*

	2011	2010
Gevinst/(tap) ved tilbakekjøp av egne obligasjoner	121	41
Gevinst/(tap) ved salg av verdipapirer	-12	0
Netto gevinst/(tap) på markedstransaksjoner	109	41

NOTE 5 LØNN OG GENERELLE ADMINISTRASJONSKOSTNADER*(Beløp i NOK 1 000 000)*

	2011	2010
Lønn	40	46
Arbeidsgiveravgift	6	7
Pensjonskostnader	9	4
Andre ytelser	3	1
Administrasjonskostnader	18	16
Sum lønn og generelle administrasjonskostnader	77	75
<i>Gjennomsnittlig antall årsverk</i>	<i>47,7</i>	<i>44,7</i>

NOTE 6 GODTGJØRELSE TIL LEDENDE ANSATTE*(Beløp i NOK 1 000)*

Kommunalbankens godtgjørelsespolitikk er utformet i henhold til Forskrift om godtgjørelsesordninger i finansinstitusjoner, verdipapirforetak og forvaltningsselskap for verdipapirfond, og statens retningslinjer for ansettelsesvilkår for ledere i statlige foretak og selskaper. Godtgjørelsespolitikken skal bidra til å tiltrekke medarbeidere med nødvendig kompetanse, motivere til bedre innsats og egenutvikling, og videreutvikle og beholde ansatte i nøkkeltillinger. Godtgjørelsespolitikken vurderes og godkjennes årlig av styret. Det er etablert et kompensasjonsutvalg som forbereder styrets behandling av godtgjørelsesspørsmål.

Godtgjørelsen består av fastlønn, variabel lønn, pensjonsordning og andre naturaltelseter. Banken har ingen aksjebaserte eller opsjonsbaserte programmer for de ansatte.

Godtgjørelsespolitikken ivaretar Kommunalbankens behov for å ansette og beholde medarbeidere med høy kompetanse, nødvendig for å forvalte en balanse på ca 350 milliarder kroner. Godtgjørelsespolitikken reflekterer Kommunalbankens målsetting om å kombinere lånefinansiering av kommunal sektor på konkurransedyktige vilkår med forretningsmessig drift. Dette oppnås gjennom høy kompetanse og effektivitet i alle operative funksjoner.

Kommunalbanken opprettholder konkurransedyktig lønnsnivå, men skal ikke være lønnsledende sammenlignet med tilsvarende selskaper i privat sektor. Hovedelementet i godtgjørelsen er fastlønn, som reflekterer stillingsart, individuell prestasjon og bankens behov for kompetanse.

Kommunalbanken har en ordning med variabel lønn for de ansatte. Variabel lønn utbetalt i 2011 er basert på resultatoppnåelse i 2010. Ordningen med variabel lønn ble evaluert av styret etter ikrafttredelsen av godtgjørelsesforskriften fra 1. januar 2011. Tidligere ordning med resultatbasert lønn er erstattet med en overskuddsdeling. Overskuddsdelingen legger til grunn oppnåelse av bankens overordnede finansielle mål i 2011. Overskuddsdelingen omfatter alle ansatte og gir en ekstra lønn på 1,5 månedslønner, som tilsvarer NOK 4,5 millioner i 2011.

Godtgjørelse til ledende ansatte	2011			
	Fastlønn	Variabel lønn	Andre ytelser	Pensjons kostnad
Petter Skouen (Administrerende direktør)	1 968	461	175	729
Siv F. Galligani (Vise-administrerende direktør)	1 589	399	98	462
Martin Spillum (Finansdirektør)	1 764	937	17	430
Anette Berg (Utlånsdirektør) (fra 01.01.2011)	1 181	0	11	345
Karina Folvik (Økonomidirektør)	1 287	741	19	295
Sum godtgjørelse til ledende ansatte	7 789	2 538	320	2 261
Sum godtgjørelse til ansatte med arbeidsoppgaver av vesentlig betydning for foretakets risikoeksponering	17 423	3 388	455	2 468
Sum godtgjørelse til ansatte med kontrolloppgaver	5 480	1 733	150	702

Godtgjørelse til ledende ansatte	2010			
	Fastlønn	Variabel lønn	Andre ytelser	Pensjons kostnad
Petter Skouen (Administrerende direktør)	1 940	393	167	436
Siv F. Galligani (Vise-administrerende direktør)	1 479	264	93	292
Martin Spillum (Finansdirektør)	1 544	300	6	267
Anette Berg (Utlånsdirektør) (fra 01.01.2011)	0	0	0	0
Karina Folvik (Økonomidirektør)	1 145	251	19	203
Sum godtgjørelse til ledende ansatte	6 108	1 208	285	1 198
Sum godtgjørelse til ansatte med arbeidsoppgaver av vesentlig betydning for foretakets risikoeksponering	16 386	2 577	152	2 307
Sum godtgjørelse til ansatte med kontrolloppgaver	4 746	485	33	560

Administrerende direktør har en etterlønsavtale utover oppsigelsestiden tilsvarende ett års kontantlønn. Den øvrige ledelse har en oppsigelsestid på 3 måneder og ingen etterlønn. Pensjonsordningen for administrerende direktør er lik med øvrige ansatte med ytelsesnivå på 66 prosent uten begrensning på 12G. Pensjonskostnad viser årets pensjonsopptjening knyttet til kollektiv pensjonsordning og driftspensjonsordningen for lønn over 12G.

Ledende ansatte har samme lånevilkår som de øvrige ansatte i Kommunalbanken. Administrerende direktør hadde per 31. desember 2011 et boliglån på 2,2 millioner kroner med rente 3,45 prosent og nedbetalingstid 20 år.

Styrehonorar	2011	2010
Styreleder Else Bugge Fougner ¹	215	215
Styrets nestleder Kristin Marie Sørheim ¹ (til 22.06.11)	58	122
Styrets nestleder Nils R Sandal ¹ (fra 22.06.11)	60	0
Styremedlem Frode Berge	98	92
Styremedlem Svein Blix (til 22.06.11)	48	92
Styremedlem Nanna Egidius ²	147	116
Styremedlem Åmund T. Lunde ^{1,2}	205	155
Styremedlem Martha Takvam ²	147	116
Styremedlem Rune Sollie ² (fra 22.06.11)	75	0
Styremedlem ansattes representant Ellen Eskedal Scavenius	98	47
Styremedlem ansattes representant Martin Spillum	0	45
Styremedlem ansattes representant Roald Fischer (fra 22.06.11)	50	0
Sum styrehonorar	1 198	1 000

¹Medlem av kompensasjonsutvalget

²Medlem av revisjonsutvalget

Honorar til kontrollkomiteen	2011	2010
Kontrollkomiteens leder Brit Lund	51	49
Medlem Kristine Stray Ryssdal	0	15
Medlem Kjell Inge Skaldebø	32	31
Medlem Anne-Ma Tostrup Smith	32	15
Varamedlem Roy Jevard ¹	7	13
Sum honorar til kontrollkomiteen	122	123

¹Honorar til varamedlem er kr 3 500 per fremmøte

Honorar til representantskapet	2011	2010
Leder Elin Eidsvik	21	19
Medlemmer	55	47
Sum honorar til representantskapet	75	66

Revisjonshonorar	2011	2010
Lovpålagte revisjonstjenester	791	701
Andre attestasjonsoppgaver	837	854
Skatterådgivning	0	0
Andre tjenester utenfor revisjon	29	53
Sum revisjonshonorar eks MVA	1 657	1 607

NOTE 7 PENSJONER

(Beløp i NOK 1 000)

Kommunalbanken as har en ytelsesbasert tjenstepensjon for alle ansatte som dekkes gjennom en kollektiv pensjonsforsikring i Kommunal Landspensjonskasse (KLP). Pensjonsordningen omfatter alderspensjon, uførepensjon, ektefelle- og barnepensjon. Pensjonsordningen samordnes med folketrygdens ytelser. Pensjonsordningen oppfyller kravene i lov om obligatorisk tjenstepensjon.

Full pensjon krever en opptjeningstid på 30 år og gir rett til en alderspensjon på 66 prosent av pensjonsgrunnlaget på fratredelsestidspunktet. Kommunalbanken har en ordning med avtalefestet pensjon (AFP) som er medtatt i beregningen av pensjonsforpliktelsen. Kommunalbanken har en driftspensjonsordning som sikrer pensjon for lønn over 12G. Fra 1. april 2011 er det fastsatt nye retningslinjer for ansettelsesvilkår for ledere i statlige foretak og selskaper, som krever at pensjonsytelser for lønn over 12G skal organiseres som innskuddspensjon. Driftspensjonsordningen er lukket fra 1. april 2011.

Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser inkluderer arbeidsgiveravgift.

Eiendelene i pensjonsordningen er plassert i en kollektiv portefølje og kan ikke spesifiseres med hensyn på aktivaklasser.

Økonomiske forutsetninger for beregning av pensjonsforpliktelse og pensjonskostnader

	31.12.2011	31.12.2010
Diskonteringsrente	2,60%	4,00%
Forventet lønnsvekst	3,50%	4,00%
Forventet G-regulering	3,25%	3,75%
Forventet pensjonsregulering	2,48%	3,00%
Forventet avkastning	4,10%	5,40%

Pensjonskostnader for 2011 er beregnet med utgangspunkt i økonomiske forutsetninger per 31.12.2010, mens pensjonsforpliktelsen per 31.12.2011 er beregnet med utgangspunkt i økonomiske forutsetninger per 31.12.2011.

Pensjonskostnader	Kollektiv ordning		Pensjon over drift	
	2011	2010	2011	2010
Nåverdi av årets opptjening	6 100	5 452	1 348	827
Rentekostnad	2 102	1 964	411	288
Forventet avkastning på pensjonsmidlene	-1 627	-1 401	0	0
Administrasjonskostnader	225	204	0	0
Resultatført estimatavvik	0	0	212	68
Resultatført planendring	0	-3 180	0	0
Arbeidsgiveravgift	959	877	248	157
Netto pensjonskostnader	7 758	3 916	2 219	1 340

Pensjonsforpliktelse	Kollektiv ordning		Pensjon over drift	
	2011	2010	2011	2010
Brutto påløpt pensjonsforpliktelse	61 278	46 602	10 748	8 926
Pensjonsmidler	-32 643	-28 242	0	0
Ikke resultatført estimatavvik	-9 873	-2 075	-3 444	-3 566
Arbeidsgiveravgift	2 645	2 296	1 030	756
Netto pensjonsforpliktelse	21 407	18 581	8 334	6 115

Endring i pensjonsforpliktelse	Kollektiv ordning		Pensjon over drift	
	2011	2010	2011	2010
Pensjonsforpliktelse per 1. januar	18 581	19 368	6 115	4 775
Resultatført pensjonskostnad	7 758	3 916	2 219	1 340
Innbetalt premie inkl arbeidsgiveravgift	-4 932	-4 703	0	0
Netto pensjonsforpliktelse per 31. desember	21 407	18 581	8 334	6 115

Endring i virkelig verdi av pensjonsmidler	Kollektiv ordning	
	2011	2010
Virkelig verdi av pensjonsmidler per 1.1	28 242	22 661
Forventet avkastning	1 627	1 401
Estimatavvik	-1 002	328
Administrasjonskostnad	-225	-204
Innbetalt premie inkl arbeidsgiveravgift	4 323	4 122
Utbetalinger	-322	-67
Netto pensjonsmidler per 31.12	32 643	28 242

NOTE 8 SKATT

(Beløp i NOK 1 000 000)

	2011	2010
Betalbar skatt	445	257
Endring i utsatt skatt	-169	36
Sum skattekostnad	276	293

Betalbar skatt	2011	2010
Årets betalbare skatt	445	257
For mye/lite betalt tidligere år	0	0
Sum betalbar skatt	445	257

Avstemming av effektiv skattesats	2011	2010
Resultat før skatt	1 001	1 034
Beregnet skatt (28 %)	280	290
Ikke fradragsberettigede kostnader	0	12
Ikke skattepliktig inntekt	-4	0
Skattekostnad	276	293
Effektiv skattesats	27,6%	28,3%

Utsatt skatt og utsatt skattefordel	2011	2010
Utsatt skatt/(utsatt skattefordel) per 1. januar	182	146
Endring i utsatt skatt	-169	36
Utsatt skatt/(utsatt skattefordel) per 31. desember	14	182

Midlertidige forskjeller	2011	2010
Anleggsmidler	0	0
Pensjonsforpliktelse	-30	-25
Regnskapsmessige avsetninger	-1	-1
Tidfesting av rentegevinst/tap på finansielle derivater	503	526
Urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter	-423	152
Sum midlertidige forskjeller	49	652
Utsatt skatt/(utsatt skattefordel)	14	182

NOTE 9 KLASSIFISERING AV FINANSIELLE INSTRUMENTER*(Beløp i NOK 1 000 000)*

	2011						
	Totalt	Til virkelig verdi			Holdt til forfall	Utlån og fordringer	Andre forpliktelser
		FVO	Holdt for handelsformål	Virkelig verdisikring			
Fordringer på kredittinstitusjoner	3 151	2 350	0	0	0	801	0
Utlån til kunder	210 189	115 635	11 910	0	0	82 643	0
Sertifikater og obligasjoner	116 657	84 801	13 679	0	4 532	13 645	0
Finansielle derivater	36 889	0	34 283	2 606	0	0	0
Sum finansielle eiendeler	366 885	202 786	59 872	2 606	4 532	97 089	0
Gjeld til kredittinstitusjoner	11 915	510	0	0	0	0	11 405
Obligasjonsgjeld	336 942	278 251	0	0	0	0	58 692
Finansielle derivater	10 165	0	9 047	1 118	0	0	0
Ansvarlig kapital	2 080	2 080	0	0	0	0	0
Fondsobligasjoner	663	663	0	0	0	0	0
Sum finansiell gjeld	361 766	281 504	9 047	1 118	0	0	70 097

	2010						
	Totalt	Til virkelig verdi			Holdt til forfall	Utlån og fordringer	Andre forpliktelser
		FVO	Holdt for handelsformål	Virkelig verdisikring			
Fordringer på kredittinstitusjoner	8 030	6 779	0	0	0	1 251	0
Utlån til kunder	185 679	103 879	8 375	0	0	73 424	0
Sertifikater og obligasjoner	95 610	58 853	24 562	0	3 155	9 041	0
Finansielle derivater	26 155	0	25 096	1 059	0	0	0
Sum finansielle eiendeler	315 473	169 511	58 032	1 059	3 155	83 716	0
Gjeld til kredittinstitusjoner	8 814	989	0	0	0	0	7 825
Obligasjonsgjeld	288 093	252 697	0	0	0	0	35 396
Finansielle derivater	13 067	0	11 121	1 947	0	0	0
Ansvarlig kapital	306	306	0	0	0	0	0
Fondsobligasjoner	672	672	0	0	0	0	0
Sum finansiell gjeld	310 954	254 665	11 121	1 947	0	0	43 221

NOTE 10 FINANSIELLE INSTRUMENTER VURDERT TIL AMORTISERT KOST*(Beløp i NOK 1 000 000)*

	2011		2010	
	Balanseført verdi	Virkelig verdi	Balanseført verdi	Virkelig verdi
Utlån til kunder	82 643	82 689	73 425	73 346
Sertifikater og obligasjoner, klassifisert som Utlån og fordringer	13 645	13 669	9 041	9 157
Sertifikater og obligasjoner, klassifisert som Holdt til forfall	4 532	4 564	3 155	3 131
Sum finansielle eiendeler vurdert til amortisert kost	100 820	100 922	85 621	85 634
Obligasjonsgjeld	58 692	58 037	35 396	35 446
Sum finansiell gjeld vurdert til amortisert kost	58 692	58 037	35 396	35 446

NOTE 11 VIRKELIG VERDI AV FINANSIELLE INSTRUMENTER
(Beløp i NOK 1 000 000)

	2011			
	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Fordringer på kredittinstitusjoner	0	2 350	0	2 350
Utlån til kunder	0	79 036	48 510	127 545
Sertifikater og obligasjoner	24 492	56 859	17 129	98 480
Finansielle derivater	5 713	24 629	6 548	36 889
Sum finansielle eiendeler til virkelig verdi	30 205	162 873	72 187	265 264

Gjeld til kredittinstitusjoner	0	510	0	510
Obligasjonsgjeld	0	0	278 251	278 251
Finansielle derivater	384	5 094	4 686	10 165
Ansvarlig lånekapital	0	0	2 080	2 080
Fondsobligasjoner	0	0	663	663
Sum finansielle forpliktelser til virkelig verdi	384	5 604	285 680	291 670

	2010			
	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Fordringer på kredittinstitusjoner	0	6 779	0	6 779
Utlån til kunder	0	70 690	41 564	112 255
Sertifikater og obligasjoner	3 836	63 453	16 126	83 415
Finansielle derivater	784	19 315	6 056	26 155
Sum finansielle eiendeler til virkelig verdi	4 620	160 237	63 746	228 603

Gjeld til kredittinstitusjoner	0	989	0	989
Obligasjonsgjeld	24 520	0	228 177	252 697
Finansielle derivater	2 699	7 802	2 566	13 067
Ansvarlig lånekapital	0	0	306	306
Fondsobligasjoner	0	0	672	672
Sum finansielle forpliktelser til virkelig verdi	27 219	8 792	231 722	267 732

Avstemming av endringer i Nivå 3

	2010	Tilgang	Avgang	Gevinst/tap ²	Overføring	2011
Utlån til kunder	41 564	12 969	-4 349	-921	-754	48 510
Sertifikater og obligasjoner	16 126	9 903	-10 460	66	1 495	17 129
Finansielle derivater	6 056	1 660	-2 955	1 968	-181	6 548
Sum finansielle eiendeler til virkelig verdi i Nivå 3	63 746	24 531	-17 764	1 113	560	72 187

Obligasjonsgjeld ¹	228 177	131 463	-94 903	7 222	6 292	278 251
Finansielle derivater	2 566	3 569	-378	-1 069	-3	4 686
Ansvarlig lånekapital	306	1 565	0	209	0	2 080
Fondsobligasjoner	672	0	0	-9	0	663
Sum finansielle forpliktelser til virkelig verdi i Nivå 3	231 722	136 597	-95 281	6 353	6 289	285 680

¹Økning i obligasjonsgjeld klassifisert som Nivå 3 skyldes hovedsakelig mangel på observerbare markedstransaksjoner i slutten av 2011 og usikkerhet knyttet til indikativ prising av utestående obligasjonsgjeld per 31.12.2011.

	2009	Tilgang	Avgang	Gevinst/tap	Overføring	2010
Utlån til kunder	33 596	13 070	-4 496	0	-605	41 564
Sertifikater og obligasjoner	15 806	9 164	-6 809	309	-2 345	16 126
Finansielle derivater	594	3 326	-557	2 679	14	6 056
Sum finansielle eiendeler til virkelig verdi i Nivå 3	49 996	25 560	-11 862	2 989	-2 937	63 746

Obligasjonsgjeld	165 529	108 574	-70 749	8 893	15 930	228 177
Finansielle derivater	741	1 765	-41	99	2	2 566
Ansvarlig lånekapital	667	0	-389	28	0	306
Fondsobligasjoner	285	402	0	-15	0	672
Sum finansielle forpliktelser til virkelig verdi i Nivå 3	167 222	110 742	-71 179	9 004	15 932	231 722

Sensitivitetsanalyse	10 bp endring i kredittspread
Utlån til kunder	-156
Sertifikater og obligasjoner	-2
Finansielle derivater	-419
Obligasjonsgjeld	369
Ansvarlig lånekapital	7
Fondsobligasjoner	0
Totalt	-201

Opplysninger om virkelig verdi

Fastsettelse av virkelig verdi i Nivå 1 krever bruk av kvoterte markedspriser. Virkelig verdi av finansielle instrumenter i Nivå 2 og 3 fastsettes hovedsakelig ved hjelp av diskonteringsmetoden hvor fremtidige kontantstrømmer neddiskonteres med relevante markedsrenter og et risikopåslag for kreditt- og likviditetsrisiko. Finansielle instrumenter med opsjonselementer verdsettes ved hjelp av opsjonspringsmodeller, som bruker både observerbare markedsdata og estimater som parametere. Alle endringer i virkelig verdi justerer balanseført verdi av eiendeler og forpliktelser og føres direkte mot resultat.

Fordringer på kredittinstitusjoner

Fordringer på kredittinstitusjoner vurdert til virkelig verdi inkluderer kortsiktige pengeplasseringer med avtalt løpetid i andre finansinstitusjoner. Grunnet kortsiktig karakter av instrumentene er den virkelige verdien tilnærmet lik hovedstol.

Utlån til kunder

Nivå 2: Korte sertifikatlån og Nibor-lån med flytende margin har løpetid og/eller rentebetingelser som gir kunden større fleksibilitet til å bytte kredittgiver dersom markedsbetingelsene endrer seg. Dette medfører større konkurranse og bedre likviditet i lånemarkedet, og gjør at observerbare priser på nye lån kan benyttes som input i verdsettelse av disse utlansprodukter.

Nivå 3: Fastrentelån innvilges på individuell basis og omsettes ikke i et aktivt marked. Markedspriser på de fleste lån er dermed ikke tilgjengelig etter kontraktsinngåelse. Et vesentlig element i verdifastsettelsen av slike lån er kreditt- og likviditetsrisiko, som estimeres på hver balansedato. Kreditt- og likviditetsrisikoen anses å være lik for alle norske kommuner. I fravær av observerbare kredittspreader gjør ledelsen forutsetninger og estimerer relevante kreditt- og likviditetsrisikopåslag basert på bl.a. priser på nye lån og type av sikkerhetsstillelse.

Sertifikater og obligasjoner

Det beste estimatet på virkelig verdi er kursnoteringer i et aktivt marked med flere villige kjøpere og selgere. Som input for Nivå 1-verdsettelse benyttes priser på sertifikater og obligasjoner stilt av internasjonale datatilbydere (Reuters og Bloomberg), som representerer faktiske markedstransaksjoner.

Virkelig verdi av sertifikater og obligasjoner uten kvoterte markedspriser på balansedato beregnes ved å diskontere fremtidige kontantstrømmer med diskonteringsrenter utledet av observerbare pengemarkedsrenter. Diskonteringsrentene justeres for kreditt- og likviditetsrisiko i verdipapirer basert på observerbare markedsdata. Justeringen for kreditt- og likviditetsrisiko foretas for grupper av verdipapirer basert på utsteders rating, valuta, løpetid, underliggende eksponering og geografisk beliggenhet. For mer informasjon om input i virkelig verdiberegning, se Regnskapsprinsipper.

Obligasjonsgjeld

Obligasjonsgjelden deles inn i fire hovedgrupper ut fra hvilket innlansprodukt og derav lånedokumentasjon som benyttes. De fire hovedkategoriene er offentlige benchmark-lån, lån i offentlige nisjemarkeder, privat plasserte lån og retail lån. De to første gruppene karakteriseres av offentlige syndikerte lån i ulike valuta hvor lånets størrelse utgjør den primære forskjellen mellom de to gruppene. Markedsverdien av slike lån er basert på kvoterte priser på eksisterende lån, priser på nye utstedelser, samt prisinformasjon fra ulike kilder. Når prisene på obligasjonslån understøttes av faktiske markedstransaksjoner med rimelig tidsintervall til balansedato, vil verdien av obligasjonslån klassifiseres som Nivå 1 i verdsettelseshierarkiet. I fravær av markedspriser basert på faktiske transaksjoner verdsettes obligasjonslånene ved hjelp av diskonteringsmetoden der input er basert på observerbare markedsdata (Nivå 2), f. eks. markedsrenter og priser på sammenlignbare instrumenter justert for forskjeller i løpetid, størrelse og valuta. Banken gjør også ikke-bindende prisforespørsler mot meglere. Virkelig verdi basert på slike prisindikasjoner klassifiseres som Nivå 3, med mindre de understøttes av faktiske markedstransaksjoner.

Gruppe tre er privatplasserte lån hvor lånets betingelser spesialtilpasses en enkel investor. Den siste hovedgruppen er retail lån, dvs. lån solgt til ikke-profesjonelle aktører. Obligasjonslånene i de to gruppene omsettes normalt ikke i annenhåndsmarked. Kvoterte priser er dermed ikke tilgjengelige og porteføljen faller inn under Nivå 3 i verdsettelseshierarkiet. Valg av metoder og input for verdsettelsen er betinget av obligasjonslånets struktur. Obligasjonslån uten opsjonselementer verdsettes ved hjelp av en diskonteringsmetode, hvor hovedparametere er markedsrenter og kredittpåslag utledet av prisene som stilles til meglere via bankens informasjonskanaler. Virkelig verdi av strukturerte obligasjoner med opsjonselementer beregnes ved hjelp av opsjonspringsmodeller, som bruker markedsrenter, valutakurser og historiske volatiliteter som parametere.

Finansielle derivater

Alle derivatkontrakter benyttes utelukkende i økonomiske sikringer og er OTC-kontrakter. Basisswapavtaler USD-NOK, USD-EUR og EUR-NOK bokføres til markedspriser som kvoteres i et aktivt marked. Verdien av plain vanilla rente- og valutawapper beregnes hovedsakelig ved å diskontere fremtidige kontantstrømmer med diskonteringsrenter utledet av observerbare swaprentekurver. Finansielle derivater hvis avkastning er knyttet til utvikling i aksjeindeks, valutakurv eller råvarepris og som inneholder en eller flere opsjonselementer verdsettes ved hjelp av samme modeller som tilhørende obligasjoner og faller inn under Nivå 3.

NOTE 12 SIKRINGSBOKFØRING

(Beløp i NOK 1 000 000)

Kommunalbanken anvender virkelig verdisikring til transaksjoner i økonomiske sikringer av rente- og valutarisiko. Virkelig verdisikring kommer til anvendelse når den økonomiske sikringen tilfredsstiller krav til sikringsbokføring, og foregår på individuell transaksjonsnivå, slik at et sikringsinstrument er direkte knyttet til et sikret objekt ("micro hedge"). Sikringseffektiviteten måles løpende og all ineffektivitet resultatføres under "Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter".

Balansført verdi av finansielle instrumenter i virkelig verdisikring

	2011	2010
Sertifikater og obligasjoner	13 645	9 041
Obligasjonsgjeld	58 692	35 396
Finansielle derivater	1 488	-888
Totalt	73 824	43 550

Resultatførte verdiendringer på finansielle instrumenter i virkelig verdisikring

	2011	2010
Sertifikater og obligasjoner	-98	166
Obligasjonsgjeld	-1 399	-670
Finansielle derivater	1 404	507
Totalt	-94	3

Netto resultatførte verdiendringer i virkelig verdisikringer skyldes verdiendringer på derivatkontrakter som følge av endrede markedsrenter og basisswapspreader.

NOTE 13 FORDRINGER PÅ KREDITTINSTITUSJONER

(Beløp i NOK 1 000 000)

	2011	2010
Fordringer på kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid	150	78
Fordringer på kredittinstitusjoner med avtalt løpetid	2 350	6 779
Kontanter stilt som sikkerhet for derivateksponering	651	1 172
Sum fordringer på kredittinstitusjoner	3 151	8 030

Fordringer på kredittinstitusjoner inkluderer kontanter stilt som sikkerhet for eksponering i derivatporteføljen, som tidligere har vært innregnet under "Sertifikater og obligasjoner". Kontanter stilt av selskapet fraregnes som en kontantpost med en tilhørende eiendel og presenteres nå under "Fordringer på kredittinstitusjoner".

NOTE 14 UTLÅN TIL KUNDER

(Beløp i NOK 1 000 000)

	2011	2010
Hovedstol	207 572	183 841
Påløpte renter	1 327	1 076
Justering til virkelig verdi	1 247	722
Utlån til kunder	210 146	185 639
Andre utlån	43	40
Sum utlån	210 189	185 679

Geografisk fordeling av hovedstol

	2011	2010
Østfold	11 476	11 199
Akershus	18 986	19 934
Oslo	4 481	4 224
Hedmark	7 469	6 684
Oppland	6 714	6 000
Buskerud	14 606	11 864
Vestfold	7 753	6 889
Telemark	8 522	7 163
Aust-Agder	4 766	5 220
Vest-Agder	10 982	9 581
Rogaland	17 021	12 508
Hordaland	25 807	19 011
Sogn og Fjordane	6 396	5 884
Møre og Romsdal	14 111	12 882
Sør-Trøndelag	12 180	10 996
Nord-Trøndelag	10 042	8 525
Nordland	12 464	11 645
Troms	8 486	8 636
Finnmark	5 263	4 956
Svalbard	48	42
Utlån til kunder	207 572	183 841

NOTE 15 SERTIFIKATER OG OBLIGASJONER*(Beløp i NOK 1 000 000)***Sertifikater og obligasjoner fordelt per utsteder**

	2011	2010
Norge		
Utstedt av offentlige ¹	0	2 552
Utstedt av andre	2 080	1 940
Utlend		
Utstedt av offentlige ¹	85 035	66 328
Utstedt av andre	29 542	24 792
Sum sertifikater og obligasjoner	116 657	95 610

¹Herunder, sertifikater og obligasjoner utstedt eller garantert av stater, sentralbanker, delstater, regionale myndigheter og multilaterale utviklingsbanker.**Sertifikater og obligasjoner fordelt på løpetid**

	2011	2010
Under 1 år	53 818	46 006
1-5 år	60 911	45 701
Over 5 år	1 927	3 903
Sum sertifikater og obligasjoner	116 657	95 610

NOTE 16 ANDRE EIENDELER

(Beløp i NOK 1 000 000)

	2011	2010
Immaterielle eiendeler	1	1
Varige driftsmidler	11	14
Andre eiendeler	1	1
Forskuddsbetalte ikke påløpte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter	2	2
Sum andre eiendeler	15	17

NOTE 17 GJELD TIL KREDITTINSTITUSJONER

(Beløp i NOK 1 000 000)

	2011	2010
Gjeld til kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid	0	0
Gjeld til kredittinstitusjoner med avtal løpetid	510	989
Kontanter mottatt som sikkerhet for derivateksponering	11 405	7 825
Sum gjeld til kredittinstitusjoner	11 915	8 814

Gjeld til kredittinstitusjoner inkluderer kontanter mottatt som sikkerhet for eksponering i derivatporteføljen, som tidligere har vært innregnet under "Sertifikater og obligasjoner". Kontanter mottatt av selskapet innregnes som en kontantpost med en tilhørende forpliktelse og presenteres under "Gjeld til kredittinstitusjoner".

NOTE 18 OBLIGASJONGJELD

(Beløp i NOK 1 000 000)

	2011	2010
Obligasjongjeld per 1. januar	290 231	224 418
Nye utstedelser	142 341	138 231
Nedbetalinger	-107 578	-91 872
Amortisering	-81	-374
Valutajustering	13 702	19 828
Obligasjongjeld per 31. desember	338 615	290 231
Påløpte renter	2 667	2 746
Justering til virkelig verdi	-4 340	-4 884
Sum obligasjongjeld	336 942	288 093
Herav gevinst fra justering til virkelig verdi som følge av endringer i kredittrisiko	381	302

Det foreligger per 31. desember 2011 ingen brudd med betingelser i låneavtaler.

Justering til virkelig verdi som følge av endringer i selskapets kredittrisiko er en andel av verdiendringen som ikke er henførbart til endringer i rente- og valutarisiko. Endringer i virkelig verdi som skyldes endret kredittrisiko i utstedte obligasjoner er en differanse mellom virkelig verdi beregnet med to diskonteringsrenter:

- A) Relevant pengemarkedsrente på balansedagen med et påslag for kredittrisiko på innregningstidspunktet; og
- B) Relevant pengemarkedsrente på balansedagen med et påslag for kredittrisiko på balansedagen.

NOTE 19 FINANSIELLE DERIVATER

(Beløp i NOK 1 000 000)

Banken benytter finansielle derivater utelukkende som sikringsinstrumenter mot eksponering i rente- og valutarisiko som oppstår i bankens virksomhet. Banken inngår i swapkontrakter med motparter med høy kreditt-rating og all derivateksponering er underlagt risikorammer vedtatt av styret. Bankens innlån denominert i utenlandsk valuta sikres med rente- og valutaderivater slik at banken kun har eksponering mot endringer i 3-måneders pengemarkedsrenter i NOK, USD eller EUR. Swapkontrakter linket til vareindeks eller aksjeindeks benyttes for å sikre risiko i innlån hvor avkastningen er knyttet til slike indekser.

Innlån i utenlandsk valuta konverteres til norske kroner gjennom basisswaper, hvor banken mottar rentebetalinger i valuta og betaler selv rente i norske kroner. Renterisiko som oppstår som følge av rentebinding på utlån til kunder sikres med renteswaper eller FRA. I likviditetsforvaltningen benyttes rente- og valutaswaper for å sikre rente- og valutarisiko i verdipapirer. Banken har ingen kredittderivater i porteføljen.

Motpartsrisikoen i finansielle derivater reduseres ved bruk av ISDA avtaler, og det opprettes avtaler som inkluderer ekstra sikringsarrangementer (collateral) med alle nye derivatmotparter. Derivateksponeringen måles og overvåkes løpende.

	2011			2010		
	Nominell verdi	Positiv nåverdi	Negativ nåverdi	Nominell verdi	Positiv nåverdi	Negativ nåverdi
Holdt for handelsformål:						
Renterelaterte derivater	102 404	848	1 525	119 755	1 708	1 515
Valutarelaterte derivater	410 817	23 111	7 347	351 936	13 356	9 454
Egenkapitalrelaterte derivater	86 393	10 291	159	67 862	9 951	150
Varerelaterte derivater	1 436	33	16	2 417	81	3
	601 050	34 283	9 047	541 971	25 096	11 121
Virkelig verdisikring:						
Renterelaterte derivater	51 461	1 661	32	26 720	808	156
Valutarelaterte derivater	17 843	944	1 086	7 010	251	1 790
	69 304	2 606	1 118	33 731	1 059	1 947
Sum finansielle derivater	670 354	36 889	10 165	575 702	26 155	13 067

Regnskapsmessig behandles de fleste derivatene som finansielle instrumenter holdt for handelsformål. Unntaket er derivatkontraktene som øremerkes som sikringsinstrumenter og omfattes av reglene for sikringsbøkføring. Standard ISDA-avtaler oppfyller ikke betingelsene for motregning, og alle finansielle derivater presenteres dermed brutto i balansen: kontrakter med positiv verdi presenteres som eiendeler, og kontrakter med negativ verdi presenteres som forpliktelser. Alle derivatkontrakter vurderes til virkelig verdi over resultat.

NOTE 20 KONTANTSIKKERHET

(Beløp i NOK 1 000 000)

	2011	2010
Kontanter mottatt som sikkerhet for derivateksponering	11 405	7 825
Kontanter stilt som sikkerhet for derivateksponering	-651	-1 172
Sum kontantsikkerhet	10 754	6 652

Selskapet presenterer kontanter som er mottatt eller stilt som sikkerhet for eksponering i derivatporteføljen som henholdsvis mottatt eller avgitt kontantpost med en tilhørende gjeld eller fordring til kredittinstitusjoner. Kontantsikkerheten inngår i selskapets løpende likviditetsstyring og har tidligere vært innregnet under "Sertifikater og obligasjoner" da Kommunalbanken også har hatt mulighet til å benytte slike aktiva som sikkerhetsobjekter.

NOTE 21 ANSVARLIG LÅNEKAPITAL

(Beløp i NOK 1 000 000)

	Valuta	Beløp i valuta	Innløsnings rett	Rente	2011	2010
Evigvarende ansvarlig lånekapital ¹	NOK	400 mill	2020	5,60% ²	400	400
Evigvarende ansvarlig lånekapital ¹	NOK	102 mill	2019	4,01% ²	102	102
Evigvarende ansvarlig lånekapital ¹	EUR	20 mill	2012	6,29%	155	156
Evigvarende ansvarlig lånekapital	NOK	8 mill		4,38% ²	8	8
Evigvarende ansvarlig lånekapital	JPY	3 mrd	2012	1,61%	233	215
Ordinær ansvarlig lånekapital	CAD	275 mill	2016	3,74%	1 617	0
Ordinær ansvarlig lånekapital	NOK	80 mill	2012	3,19% ²	80	80
Sum ansvarlig lånekapital					2 594	961

¹Fondsobligasjoner, som inngår i kjernekapitalen innen en ramme på 15 prosent av samlet kjernekapital

²Renten reguleres hver 3. måned.

NOTE 22 AKSJEKAPITAL

	2011		2010	
	Antall aksjer	Andel i %	Antall aksjer	Andel i %
Den Norske Stat	1 220 625	100	1 220 625	100
Totalt	1 220 625		1 220 625	

NOTE 23 RISIKOSTYRING

Organisering

Styret. Styret i Kommunalbanken fastsetter langsiktige mål for risikoprofil. Risikoprofilen operasjonaliseres gjennom rammeverket for risikostyring og fastsettelse av fullmakter. Risikotagning skal gjennomføres innenfor fastsatte rammer.

Fullmakter. Det foreligger fullmakter for alle bevilgninger av utlån samt posisjons- og handlerammer på alle finansielle områder.

Ansvarliggjøring. Administrerende direktør er ansvarlig for all risiko og har full innsikt i og forståelse av risikobildet til enhver tid.

Årlig gjennomgang. Alle risikorammer og handel med nye finansielle instrumenter godkjennes av styret. De finansielle retningslinjene behandles av styret minst to ganger årlig. Retningslinjer for utlån til kommuner behandles minst årlig av styret. Bankens kapitalsituasjon vurderes minimum årlig.

Uavhengige risikokontrollfunksjoner. Avdelinger som utfører risikokontroll er uavhengig av virksomheten i de operasjonelle avdelingene utlån, innlån og treasury. Kommunalbanken benytter portefølje og risikostyringssystemet Adaptiv 360 fra Sungard. Internrevisjon utføres av KPMG og rapporterer til styret. Eksterne revisjon utføres av E&Y.

Risikoformer

Risikostyringen og risikoeksponeringen i Kommunalbanken er underlagt et strengt internt regelverk for å sikre bankens kreditt-rating og tilgang til de mest attraktive pengemarkedene. Kreditt- og likviditetsrisikoen er gjennomgående lav. Banken er ikke posisjonsmessig eksponert for rente- og valutarisiko.

Med utgangspunkt i overordnede mål blir følgende faktorer utpekt som spesielt viktig risikofaktorer:

- Kreditt og motpartsrisiko
  - Tap på utlån
  - Mislighold derivatmotparter
  - Mislighold likviditetsforvaltningen
  - Prisisiko i likviditetsforvaltningen
- Markedsrisiko
  - Rente og valutarisiko
- Kapitalisering
- Likviditetsrisiko
- Operasjonell risiko

Kreditt risiko

Bankens aktivside består av utlån til kommunal sektor og en likviditetsportefølje med obligasjoner hovedsakelig utstedt eller garantert av stater/ lokalmyndigheter, multilaterale finansinstitusjoner, obligasjoner med porteføljepant samt finansinstitusjoner med god kreditt-rating.

Organisering av kredittvurdering. Kommunalbankens kredittvurderingssystem for utlån bygger på økonomiske analyser av kommunene og fylkeskommunene. Kommunenes finansielle situasjon blir beskrevet med både kvalitative og kvantitative indikatorer. Dette inkluderer driftsforhold, det institusjonelle rammeverk, den finansielle situasjonen, gjeldsprofil, ledelse og styring samt økonomiske forhold i det geografiske området kommunene befinner seg i. Ratingestimatene fra modellen viser rating i området AA- til AA+.

Banken har strenge retningslinjer for inngåelse av finansielle avtaler knyttet til likviditetsplasseringene og sikringsinstrumenter (derivater). For alle plasseringer kreves minimum rating på A2/A fra ratinginstituttene Moody's og Standard and Poor's.

Risiko i derivathandel reduseres ved bruk av ISDA avtaler, og det opprettes avtaler som inkluderer ekstra sikringsarrangementer (sikkerhetsstillelse med deponering av kontantbeløp) med alle nye derivatmotparter.

Det er etablert rutiner og prosesser for håndtering av kreditt risiko. Alle nye kredittlinjer til finansielle motparter vurderes av ledelsen og hver motpart revurderes løpende. Beslutningsgrunnlaget og størrelse på kredittramme bygger bl.a. på bankens egne kreditt risikomodeller, størrelsen på bankens risikokapital, motpartens rating, type finansielt instrument og løpetid. Retningslinjer for kredittlinjer til kommunale låntakere godkjennes årlig av styret og spesielle kreditter vurderes av ledelsen før eventuelt lånetilsagn.

Kredittvurdering. Kommunalbankens kundemasse består av utlån til kommunal sektor og har en god kredittverdighet. Kreditt risiko er begrenset til betalingsutsettelse da betalingsforpliktelsen ikke kan falle bort. Det er fastlagt i kommuneloven at kommuner og fylkeskommuner ikke kan slås konkurs. I kommuneloven er det også gitt bestemmelser om de prosedyrer som skal følges dersom betalingsutsettelse må iverksettes. Etter disse bestemmelsene overtar staten ved Kommunal- og regionaldepartementet styringen av en kommune dersom kommunen ikke kan oppfylle sine betalingsforpliktelser.

Kommunalbanken styrer rente og valutarisiko ved bruk av derivater. Motpartene i derivattransaksjonene er finansinstitusjoner. Banken har strenge krav til rating, ISDA avtale samt avtale om ekstra sikkerhetsstillelse ved inngåelse av nye avtaler.

Kreditt risiko i likviditetsporteføljen er begrenset. Gjennomsnittlig vektet rating på porteføljen var AA+ (lavest av S&P og Moody's) og omtrent 73% av likviditetsporteføljen var plassert i papirer som er nullvæktede etter det europeiske regelverket. Gjennomsnittlig løpetid var 1,2 år ved årsskiftet. Den lave løpetiden begrenser prisisikoen i likviditetsporteføljen og banken har egne prisisikorammer på alle motparter.

Markedsrisiko

Markedsrisikoen består hovedsakelig av rente- og valutarisiko. Bankens retningslinjer tillater minimal eksponering mot rente- og valutaendringer. Styring av rente- og valutarisiko gjennomføres ved å sikre at bankens forpliktelser og rettigheter til enhver tid balanserer. Økonomisk sikring gjennom finansielle derivater brukes aktivt i styring av markedsrisiko.

Kapitalisering

Kommunalbanken er underlagt kapitalkravsforskriften og herunder minstekravet til kapitaldekning. I tillegg har Kommunalbanken en strategi og prosess for vurdering av kapitalbehov i forhold til bankens risikoprofil. Bankens styre vurderer minst årlig om kapitalbehovet er tilstrekkelig ut fra faktisk og forventet fremtidig risikoeksponering.

Beregning av kapitalbehovet gjennomføres ved å estimere hvor mye kapital banken bør ha for å sikre seg mot den totale risikoeksponeringen. Dette gjøres ved å estimere kapitalbehovet per risikoområde. Følgende risikokategorier er gjenstand for særskilt oppfølging og styring: kredittrisiko, markedsrisiko, likviditetsrisiko og operasjonell risiko. I tillegg blir følgende risikokategorier analysert: konsentrasjonsrisiko, nøkkelpersonrisiko, forretningsrisiko, strategisk risiko, omdømmerisiko, risiko for endring i rammevilkår og compliance risiko.

Risiko for endring i rammevilkår følges nøye av bankens styre. Varslede men ikke-vedtatte endringer i kapitalkravsregelverket i EU(CRD IV) samt særskilte krav fra Finanstilsynet har medført at bankens kapitalbehov er økende. Banken har som mål å øke ren kjernekapitaldekning til minst 9 prosent innen 30. juni 2012.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisikoen søkes minimert ved at likviditetsporteføljen skal over tid tilsvare minimum 12 måneders netto kapitalbehov. Videre er porteføljen investert i likvide verdipapir av meget høy kredittkvalitet og med kort løpetid. Likviditetsporteføljen skal utgjøre mellom 25 og 35 prosent av forvaltningskapitalen. Kommunalbanken skal til en hver tid ha innlån med like lang eller lengre løpetid enn tilsvarende rentebindinger på utlån.

Operasjonell risiko

Operasjonell risiko er til stede i alle deler av bankens virksomhet. Banken minimerer den operasjonelle risikoen gjennom fokus på intern kontroll, etisk atferd og høy kompetanse hos den enkelte medarbeider. Styret blir løpende informert om bankens operasjonelle risiko og uønskede hendelser.

NOTE 24 KREDITTRISIKO

(Beløp i NOK 1 000 000)

Banken har eksponering mot kommunal sektor samt stater, regionale myndigheter, multilaterale utviklingsbanker, finansinstitusjoner og obligasjoner med fortrinnsrett innen OECD. For kommunal sektor kan løpetiden være opp mot 50 år, og kredittrammen reguleres av store engasjementforskriften. Finansielle eksponeringer skal være minst i ratingklasse singel-A.

Kommunalbanken innvilger lån til selskaper som utfører oppgaver for kommuner og fylkeskommuner. Forutsetningen for slike lån er at kommunene, eventuelt fylkeskommunene, stiller garantier som er politisk vedtatt og godkjent av staten ved fylkesmannen eller Kommunal- og regionaldepartementet. Lånene er i tillegg i stor utstrekning sikret med pant i selskapets verdier. Kommunalbanken har ikke hatt tap på utlån til kunder i 2011. Det foreligger ingen misligheter eller betalingsproblemer hos kunder som gir grunn til å forvente utlånstap i 2012. Kommunalbanken utsteder ikke finansielle garantier.

Tall i tabellen representerer faktisk kreditteksponering

2011									
Forfall	< 1 år			> 1 år					
Risikoklasse	A-2	A-1/A-1+	Ikke ratet	A-	A	AA	AAA	Ikke ratet	Totalt
Stater og sentralbanker	0	7 421	0	0	0	1 115	5 136	0	13 673
Regionale myndigheter *	0	18 273	18 869	0	674	21 207	12 837	189 604	261 464
Multilaterale utviklingsbanker	0	7 909	0	0	0	0	12 135	0	20 044
Finansinstitusjoner	230	14 175	1 474	0	1 188	195	184	0	17 446
Verdipapirisering	0	279	0	0	0	0	0	0	279
Covered Bond	0	4 057	0	0	0	0	9 840	0	13 897
Totalt	230	52 114	20 343	0	1 862	22 517	40 132	189 604	326 802

* Inkl. utlån til kommuner, fylkeskommuner og interkommunale selskaper på NOK 210,1 milliarder.

Kreditrisiko fordelt på land

Forfall	2011								
	< 1 år			> 1 år					Totalt
	A-2	A-1/A-1+	Ikke ratet	A-	A	AA	AAA	Ikke ratet	
Australia	0	1 085	0	0	0	84	0	0	1 169
Belgia	0	196	0	0	0	619	0	0	815
Canada	0	218	0	0	674	124	0	0	1 017
Danmark	37	9 590	0	0	0	0	557	0	10 183
Finland	0	598	0	0	0	0	498	423	1 519
Frankrike	0	7 768	0	0	0	0	2 799	0	10 567
Japan	0	0	0	0	0	166	0	0	166
Nederland	0	2 452	0	0	0	111	266	0	2 829
Norge	0	893	18 869	0	1 188	0	3 037	188 239	212 226
Spania	0	572	0	0	0	638	0	0	1 210
Storbritannia	193	1 586	0	0	0	0	6 325	0	8 105
Supranational	0	7 909	0	0	0	0	11 964	0	19 873
Sveits	0	958	0	0	0	0	0	0	958
Sverige	0	706	0	0	0	360	3 311	941	5 319
Tyskland	0	17 243	1 474	0	0	20 415	11 328	0	50 461
Østerrike	0	340	0	0	0	0	47	0	387
Totalt	230	52 114	20 343	0	1 862	22 517	40 132	189 604	326 802

NOTE 25 RENTERISIKO
(Beløp i NOK 1 000 000)

Rente risiko oppstår i forbindelse med bankens utlåns- og innlånsvirksomhet. Renterisikoen er et resultat av at rentebindingstiden for bankens eiendeler og gjeld ikke er sammenfallende, samt at inn- og utbetalinger faller på forskjellige tidspunkt. Som et ledd i bankens styring av renterisiko på eiendeler og gjeld foretar banken aktivt kjøp og salg av verdipapirer utstedt av stater, regionale myndigheter, multilaterale utviklingsbanker og finansinstitusjoner med god kreditt-rating, samt inngåelse av derivatkontrakter, hovedsakelig FRA-kontrakter og renteswapper.

Banken har innlån og investeringer i flere valutaer, men all renterisiko sikres perfekt for alle valutaer unntatt NOK, USD og EUR. Renterisikoen i disse valutaene sikres med renteswapper, slik at banken kun har eksponering mot endringer i tre måneders pengemarkedsrenter. Rentesensitiviteten måles som en endring i virkelig verdi av finansielle instrumenter ved ett prosentpoengs endring i rentenivå ("parallell skift"). Renterisikoen i NOK avhenger av muligheten til å regulere flytende rente på utlån til kunder.

Styret har vedtatt en ramme for rentesensitivitet på 24 millioner kroner, målt som renterisiko ved antatt 50 dager til regulering av utlån med p.t. rente.

	1 prosentpoeng—renteøkning
NOK	-16
USD	-6
EUR	18
Totalt	-4

Ved ett prosentpoengs renteøkning vil rentesensitiviteten fremkomme i rentenettoen i løpet av tre etterfølgende måneder.

NOTE 26 VALUTARISIKO
(Beløp i NOK 1 000 000)

Valutarisiko defineres som risiko for tap i markedsverdier som følge av svingninger i valutakurser. Valutarisikoen oppstår som følge av at bankens innlån er hovedsakelig i utenlandsk valuta, mens utlån er i norske kroner. Bankens risikopolisy krever sikring av all valutarisiko knyttet til balanseposter. Det kan imidlertid oppstå kortsiktige nettoposisjoner knyttet til resultatposter i USD og EUR. Valutarisiko sikres både på transaksjonsnivå og porteføljnivå.

Valuta	2011		2010	
	Nettoposisjon	10 % endring i valutakurs	Nettoposisjon	10%-endring i valutakurs
USD	-39	4	-90	9
EUR	-4	0	3	0
Andre valutaer	1	1	4	0
Totalt	-42	5	-84	10

Tabellen ovenfor viser absolutt resultateffekt av 10 %-styrking av NOK i forhold til andre valutaer, beregnet på alle nettoposisjoner i utenlandsk valuta per 31. desember. Sensitivitetsanalysen innebærer null korrelasjon mellom valutakurser og andre markedsrisikofaktorer.

NOTE 27 LIKVIDITETSRISIKO

(Beløp i NOK 1 000 000)

Likviditetsrisiko defineres som risikoen for at banken ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser og/eller finansiere økninger i eiendelene uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger i form av prisfall på eiendeler som må realiseres, eller i form av ekstra dyr finansiering.

Likviditetsrisikoen overvåkes og styres gjennom bankens internkontroll og finanspolicy. Kommunalbankens finansielle retningslinjer krever en overskuddslikviditet tilsvarende minimum 12 måneders netto kapitalbehov over tid. Dette innebærer at banken i en gitt situasjon kan dekke alle forpliktelser herunder normal utlånsvirksomhet de kommende 12 måneder uten ny opplåning.

Overskuddslikviditeten forvaltes ut fra en forsiktig investeringspolitikk slik at både kredittrisikoen og markedsrisikoen er lav. Likviditeten plasseres i obligasjoner utstedt av stater, regionale myndigheter, multilaterale utviklingsbanker og finansinstitusjoner med høy kredittrating. Hoveddelen av porteføljen har forfall innen ett år. Videre reduseres likviditetsrisikoen ved å matche forfallsprofil på eiendeler og gjeld, og benytte kortsiktige opplåningsmuligheter og trekkrettigheter hos hovedbankforbindelsen for å styre likviditetsbehovet på kort sikt.

Engasjement fordelt etter gjenværende løpetid	Totalt	< 1 mnd	1-3 mnd	3-12 mnd	1-5 år	>5 år	Uten forfall
Fordringer på kredittinstitusjoner	3 151	3 001	0	0	0	0	150
Utlån til kunder	210 189	3 839	4 493	10 745	19 441	171 671	0
Sertifikater og obligasjoner	116 657	15 835	1 927	12 428	86 467	0	0
Sum eiendeler	329 997	22 674	6 420	23 173	105 907	171 671	150
Gjeld til kredittinstitusjoner	11 915	11 405	0	510	0	0	0
Obligasjongjeld	336 942	4 213	13 465	46 538	212 451	60 277	0
Annen gjeld	542	29	18	452	14	0	30
Ansvarlig lånekapital	2 080	0	0	80	1 759	0	241
Fondsobligasjoner	663	0	0	0	0	0	663
Sum forpliktelser	352 143	15 647	13 482	47 580	214 224	60 277	934
Finansielle derivater	26 725	-149	3 049	3 226	15 547	5 051	0
Netto likviditetseksposering	4 578	6 878	-4 013	-21 180	-92 769	116 446	-784

Engasjement fordelt på renteregulering	Total	< 1 mnd	1-3 mnd	3-12 mnd	1-5 år	>5 år	Uten forfall
Fordringer på kredittinstitusjoner	3 151	3 001	0	0	0	0	150
Utlån til kunder	210 189	69 086	52 303	46 713	34 379	7 708	0
Sertifikater og obligasjoner	116 657	20 141	28 131	19 716	46 784	1 885	0
Sum eiendeler	329 997	92 229	80 434	66 429	81 163	9 592	150
Gjeld til kredittinstitusjoner	11 915	11 405	0	510	0	0	0
Obligasjongjeld	336 942	25 424	89 469	72 574	130 699	18 777	0
Annen gjeld	542	29	18	452	14	0	30
Ansvarlig lånekapital	2 080	80	7	234	1 759	0	0
Fondsobligasjoner	663	102	402	159	0	0	0
Sum forpliktelser	352 143	37 040	89 896	73 928	132 472	18 777	30
Finansielle derivater	26 725	-1 116	-48 830	11 801	55 451	9 419	0
Netto renteeksposering	4 578	54 073	-58 293	4 301	4 142	235	121

NOTE 28 KAPITALDEKNING OG KAPITALSTYRING*(Beløp i NOK 1 000 000)*

Bankens kapital består av aksjekapital, akkumulert resultat, fondsobligasjoner og ansvarlige lån. Betyggende kapitalisering anses som nødvendig for å opprettholde AAA-ratingen og sikre effektiv markeds konkurranse. Styret vurderer kapitalsituasjonen løpende og vedtar de overordnede prinsippene for kapitalstyring.

Banken er underlagt kapitaldekningsregelverket og skal til enhver tid sikre et kapitalnivå som er forsvarlig i forhold til risikoprofil og markedsforhold. Målet for kapitalstyring operasjonaliseres gjennom kjernekapitaldekning og totalkapitaldekning—nivå på kjernekapital og totalkapital i forhold til risikovektet balanse. Bankens kapitalsituasjon vurderes i forhold til risiko i normalsituasjon og i stresstester.

For å opprettholde betryggende kapitaldekning kan banken, avhengig av markedsituasjonen, redusere eller øke volumet i samlede eiendeler eller inngå en dialog med eieren om å endre bankens kapitalstruktur gjennom endret utbyttepolitikk eller aksjekapital.

	2011			2010		
	Bokført verdi	Beregnings- grunnlag	Kapitalkrav	Bokført verdi	Beregnings- grunnlag	Kapitalkrav
Kredittrisiko						
Stater og sentralbanker	6 390	238	19	7 652	0	0
Lokale og regionale myndigheter	265 591	43 806	3 505	219 264	35 523	2 842
<i>Herav norske kommuner</i>	208 782	43 778	3 502	175 414	35 083	2 807
Offentlig eide foretak	9 761	0	0	3 601	0	0
Multilaterale utviklingsbanker	20 043	0	0	15 000	0	0
Finansinstitusjoner	31 090	4 260	341	32 060	6 412	513
<i>Herav motpartsrisiko for derivater</i>	22 929	2 628	210	26 580	5 316	425
Foretak	0	0	0	415	83	7
Engasjementer med pantsikkerhet i bolig	1 407	1 407	113	1 514	549	44
Obligasjoner med fortrinnsrett	13 897	1 390	111	4 217	422	34
Øvrige engasjementer	15	15	1	14	14	1
Verdipapirisering	279	70	6	0	0	0
Sum kredittrisiko	348 472	51 185	4 095	268 738	43 002	3 440
Markedsrisiko	13 687	539	43	32 883	2 799	224
Operasjonell risiko—basismetode		2 373	190		1 132	91
Minimumskrav til ansvarlig kapital		54 097	4 328		46 934	3 755
Kapitaldekning			13,22 %			9,86 %
Kjernekapitaldekning			9,79 %			9,15 %

Tilleggs kapital kan ikke utgjøre mer enn 100 prosent av kjernekapitalen. Bankens ansvarlige kapital oppfyller kravene til kapitaldekning. Bankens

	2011	2010
Kjernekapital:		
Aksjekapital	1 221	1 221
Annen egenkapital	3 373	2 813
Sum egenkapital	4 594	4 034
Fondsobligasjoner	666	644
Balanseført utsatt skattefordel	0	0
Goodwill	-1	-1
Avsatt utbytte	0	-165
Urealisert gevinst/tap som følge av endret kredittrisiko på gjeld	36	-217
Sum kjernekapital	5 295	4 296
Tilleggs kapital:		
Ansvarlig lån	1 651	80
Evigvarende ansvarlig kapital	204	254
Sum tilleggs kapital	1 855	334
Sum ansvarlig kapital	7 150	4 630

Ansvarlig kapital er beregnet i henhold til Forskrift om beregning av ansvarlig kapital for finansinstitusjoner, oppgjørssentraler og verdipapirforetak.

Urealisert gevinst/tap som oppstår som følge av endringer i egen kredittverdighet omfatter gjeld stiftet gjennom utstedelse av obligasjoner og gjennom inngåelse av derivatkontrakter.

Styrets erklæring

I henhold til verdipapirhandellovens §5-5

Vi bekrefter at selskapets årsregnskap for 2011 etter vår beste overbevisning er utarbeidet i samsvar med IFRS, og at opplysningene i regnskapet gir et rettviseende bilde av selskapets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet.

Årsberetningen gir etter vår beste overbevisning en rettviseende oversikt over viktige begivenheter i regnskapsperioden og deres innflytelse på årsregnskapet, og de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer selskapet står overfor i neste regnskapsperiode.

Oslo, 31. desember 2011

16. mars 2012

I styret for Kommunalbanken AS

Else Bugge Fougner
Styrets leder

Nils R. Sandal
Styrets nestleder

Frode Berge
Styremedlem

Nanna Egidius
Styremedlem

Roald Fischer
Styremedlem

Åmund T. Lunde
Styremedlem

Ellen Eskedal Scavenius
Styremedlem

Rune Sollie
Styremedlem

Martha Takvam
Styremedlem

Petter Skouen
Administrerende direktør

Til generalforsamlingen i Kommunalbanken AS

REVISORS BERETNING

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Kommunalbanken AS, som består av balanse per 31. desember 2011, resultatregnskap, oppstilling over andre innregnede inntekter og kostnader, oppstilling over endringer i egenkapitalen og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styrets og administrerende direktørs ansvar for årsregnskapet

Styret og administrerende direktør er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU, og for slik intern kontroll som styret og administrerende direktør finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for selskapets utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet for Kommunalbanken AS avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir ett rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2011 og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen og redegjørelse om foretaksstyring

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen og redegjørelsen om foretaksstyring om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til disponering av overskudd er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 "Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon", mener vi at styret og administrerende direktør har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 16. mars 2012
ERNST & YOUNG AS

Eirik Tandrevold
statsautorisert revisor
statsautorisert revisor

Kontrollkomitéens uttalelse

Kontrollkomiteen har gjennomgått årsoppgjøret og revisjonsberetningen for 2011 for Kommunalbanken AS.

Kontrollkomiteen tilrår representantskapet i Kommunalbanken AS å godkjenne årsregnskapet og årsberetningen og å treffe beslutning om anvendelse av overskuddet i samsvar med styrets forslag.

Oslo, den 21. mars 2012

Kontrollkomiteen for Kommunalbanken AS

Britt Lund
leder

Anne-Ma Tostrup Smith

Kjell Inge Skaldebø
nestleder

Representantskapets uttalelse

Til generalforsamlingen i Kommunalbanken AS

I samsvar med § 15 i vedtektene er regnskapet for 2011 gjennomgått.

Representantskapet anbefaler at styrets forslag til resultatregnskap og balanse, samt forslag til anvendelse av overskuddet, kr 724 000 000, godkjennes av generalforsamlingen.

Oslo, 19. april 2012

Representantskapet i Kommunalbanken AS

Elin Eidsvik
Representantskapets leder

Samfunnsansvar

Kommunalbankens samfunnsansvarsrolle er beskrevet i Eierskapsmeldingen, nr 13 (2010-2011): «Bankens sektorpolitiske funksjon som en pålitelig leverandør av kreditt til kommunesektoren med best mulige lånebetingelser, er kjernen i bankens samfunnsansvar.»

Samtidig skal banken medvirke til bærekraftig samfunnsutvikling og langsiktig verdiskaping gjennom ansvarlig forretningsdrift som ivaretar miljø, etikk og sosiale forhold.

Med nærmere 50 prosent andel av markedet for utlån til kommunal sektor, er Kommunalbanken en betydelig samfunnsaktør. KBN bidrar med finansiering slik at kommuner, fylkeskommuner og kommunale selskaper kan virkeliggjøre velferdsprosjekter.

Lavere rente på miljøprosjekter

For å bidra til at kommunene kan virkeliggjøre sine energi- og klimaplaner besluttet Kommunalbanken i 2010 å tilby et eget renteprodukt for klimavennlige investeringer. Grønn p.t.-rente ligger lavere enn den ordinære p.t.-renten og kan benyttes til prosjekter som er forankret i kommunens miljø- og klimaplan. Det kan være investeringer innenfor områdene ENØK, fornybar energi, avfallshåndtering, kildesortering, gang- og sykkelveier, vannkvalitet, miljøvennlige transportmidler og tilrettelegging for aktivt friluftsliv. Pr. 31.12.11 var det bevilget lån på totalt NOK 6,4 milliarder til grønn p.t.-betingelser.

Kompetanseheving

Kommunalbanken har som mål å bidra til kompetanseheving blant kommunalt ansatte innen økonomi og finans. KBN ønsker å samarbeide mest mulig bredt med de organisasjoner som er sentrale i kommunesektoren. Kommunalbanken bidrar økonomisk, med faglig kompetanse og arrangementsteknisk bistand. Med de store samarbeidspartnerne inngås detaljerte, årlige avtaler.

Arbeidsfellesskapet Kommunepartner arbeider for å gjøre finanskunnskap tilgjengelig for kommunesektoren gjennom læremateriell, undervisning, kurs, seminarer/samlinger og generell rådgivning. Kommunalbanken er partner i fellesskapet.

For å stimulere til kompetanseheving har Kommunalbanken også innstiftet prisen "Årets kommunaløkonom" og et studentstipend.

Miljøvennlig drift i Kommunalbanken

Kontorlokalene gir gode muligheter for effektiv energiutnyttelse. Energiforbruket overvåkes av et nettverk av målere for strøm, kjøling og varme. Den detaljerte måling og oppfølging av energiforbruk gir en unik anledning til å kontrollere og gjøre noe med eget forbruk. Igangsatte tiltak som kildesortering, avfallsreduksjon og systemer som medfører reduserte energiforbruk videreføres.

På grunn av virksomhetens karakter er Kommunalbankens direkte effekt på totale klimautslipp og miljøbelastninger minimal. Det utarbeides en årlig miljørapport som viser utviklingen innen de ulike kriterier banken måler på. Klimaregnskapet er basert på Klimaløftets kalkulator for virksomheter.

Leverandører

Miljøkriterier stilles i innkjøp og det velges miljøsertifiserte leverandører fremfor leverandører som ikke kan dokumentere miljøvennlig drift. Antall miljøvennlige produkter banken benytter er doblet siden målingen startet i 2009.

Vedtekter for Kommunalbanken AS

Sist endret av generalforsamlingen 22.06.11, og godkjent av Finanstilsynet 20.07.11

Kap. I

Firma, formål, kontorkommune

§ 1 Selskapets navn er Kommunalbanken AS.

§ 2 Selskapet er en direkte videreføring av virksomheten i det statlige forvaltningsorganet Norges Kommunalbank.

Statens aksjer kan overdras til kommuner, fylkeskommuner, interkommunale selskaper og kommunale pensjonskasser. Dette vil skje i samsvar med selskapets målsetting om høyest mulig kredittverdighet.

§ 3 Selskapets formål er å yte lån til kommuner, fylkeskommuner, interkommunale selskaper og andre selskaper som utfører kommunale oppgaver enten mot kommunal garanti, statlig garanti, eller annen betryggende sikkerhet.

Selskapet kan påta seg andre oppgaver som naturlig hører sammen med selskapets virksomhet.

§ 4 Selskapets forretningskontor er i Oslo.

Kap. II

Ansvarlig kapital - aksjer

§ 5 Selskapets aksjekapital er NOK 1.220.625.000, fordelt på 1.220.625 aksjer á NOK 1.000.

§ 6 Erverv av aksjer er betinget av samtykke fra selskapets styre. Samtykke kan bare nektes når det foreligger saklig grunn.

§ 7 Den forkjøpsrett som aksjeeier har etter aksjeloven § 4-19 kan gjøres gjeldende også for aksjer som har skiftet eier.

Kap. III

Styret

§ 8 Selskapets styre består av fra fem til ni medlemmer. To av styrets valgte medlemmer skal være valgt av og blant de ansatte i selskapet. For disse medlemmene skal det velges personlige varamedlemmer med møte- og talerett i styret.

De øvrige medlemmer velges av generalforsamlingen for to år av gangen, slik at minimum to er på valg hvert år, maksimum tre av de valgte medlemmer. Etter det første året er minst halvparten av de valgte medlemmer på valg etter loddtrekning, og etter ytterligere ett år de gjenværende.

Styrets leder og nestleder velges av generalforsamlingen.

§ 9 Styrets leder skal sørge for at styret avholder møter så ofte som selskapets virksomhet tilsier det, eller når et styremedlem krever det.

Styret er vedtaksført når mer enn halvparten av styrets medlemmer er til stede. Som styrets vedtak gjelder det som flertallet blant de møtende har stemt for, dog må de som stemmer for et forslag som innebærer en endring utgjøre mer enn en tredjedel av samtlige styremedlemmer. Ved stemmelikhet gjør møteleders stemme utslaget.

§ 10 Styret leder selskapets virksomhet, og skal således blant annet:

1. Fastsette retningslinjer for selskapets virksomhet og kontrollere at disse blir fulgt.
2. Bevilge lån og gi fullmakter.

3. Treffe beslutninger og gi fullmakt om opptak av lån.
4. Meddele prokura og spesialfullmakter.
5. Fremlegge årsregnskap og beretning.
6. Avgi innstilling til generalforsamlingen om vedtektsendringer.
7. Ansette administrerende direktør.
8. Fastsette administrerende direktørs lønn.
9. Utarbeide erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte.

§ 11 Selskapets firma tegnes av styrets leder, administrerende direktør eller av to styremedlemmer i fellesskap.

§ 12 Administrerende direktør har den daglige ledelse av selskapet og dets virksomhet i samsvar med instruks fastsatt av styret og godkjent av representantskapet.

Kap. IV

Representantskapet

§ 13 Representantskapet består av tolv medlemmer og fire varamedlemmer. Representantskapet bør være allsidig sammensatt, slik at de forskjellige distrikter og interessegrupper som berøres av selskapets virksomhet, så vidt mulig, er representert. Medlem av styret kan ikke være medlem av representantskapet.

Ett av representantskapets medlemmer skal være valgt av og blant de ansatte i selskapet. For dette medlem skal det velges ett personlig varamedlem. De øvrige medlemmer og varamedlemmer velges av generalforsamlingen.

Representantskapets medlemmer velges for 2 år. En tredjedel av medlemmene trer ut hvert år. De aksjonærvalgte medlemmer velges for to år. Minst en tredel av medlemmene er på valg hvert år. Etter første året er en tredel av medlemmene på valg etter loddtrekning. Representantskapet velger leder og nestleder blant sine medlemmer. Valgene gjelder for 1 år.

§ 14 Representantskapet sammenkalles av lederen og har møte minst en gang i året og ellers når lederen finner det nødvendig eller når det kreves av styret, kontrollkomiteen eller minst to av representantskapets medlemmer. Innkallingen skal angi de saker som skal behandles.

Styret, kontrollkomiteen og revisor innkalles til representantskapets møter. Om ikke representantskapet for det enkelte tilfellet bestemmer noe annet, har styret og kontrollkomiteens medlemmer rett til å være til stede på representantskapets møter med tale- og forslagsrett. Departementet kan delta på representantskapets møter med inntil 2 observatører.

Representantskapet er vedtaksført når minst 2/3 av medlemmene eller varamedlemmene er til stede. Er det nødvendige antall medlemmer ikke til stede, skal det innkalles til nytt representantskapsmøte. Dette er da beslutningsdyktig når mer enn halvdel av medlemmene er til stede.

Som representantskapets vedtak gjelder det som flertallet blant de møtende har stemt for, dog må de som stemmer for vedtaket utgjøre mer enn en tredjedel av samtlige medlemmer. Ved stemmelikhet gjør møteleders stemme utslaget.

§ 15 Representantskapet skal føre tilsyn med at selskapets formål fremmes i samsvar med lov, vedtekter og generalforsamlingens og representantskapets vedtak.

Representantskapet skal:

1. Godkjenne instruks for administrerende direktør fastsatt av styret.
2. Velge statsautorisert revisor.
3. Avgi uttalelse til generalforsamlingen om styrets forslag til resultatregnskap og balanse, herunder eventuelt konsernresultatregnskap og konsernbalanse og styrets forslag til

anvendelse av overskudd eller dekning av tap.

4. Gjennomgå beretninger fra styret, revisor og kontrollkomiteen.
5. Vedta instruks for kontrollkomiteen.
6. Avgi uttalelse i saker som vedkommer selskapet og som forelegges det av styret eller kontrollkomiteen.

Kap. V Generalforsamlingen

§ 16 Ordinær generalforsamling avholdes innen utgangen av juni måned.

Ekstraordinær generalforsamling skal holdes når aksjeeiere som representerer minst en tidel av aksjekapitalen, to medlemmer av representantskapet, styret, kontrollkomiteen eller selskapets revisor krever det.

Generalforsamlingen innkalles av departementet (Kommunal- og regionaldepartementet).

I den ordinære generalforsamling skal følgende spørsmål behandles:

1. Godkjenning av årsregnskapet og årsberetningen, herunder anvendelse av overskudd eller dekning av underskudd og utdeling av utbytte.
2. Fastsetting av godtgjørelse for representantskapets og styrets medlemmer, medlemmer av kontrollkomiteen og revisor.
3. Valg av medlemmer til styret i samsvar med vedtektenes § 8.
4. Valg av medlemmer og varamedlemmer til kontrollkomiteen i samsvar med vedtektenes § 17.
5. Behandle styrets erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte.
6. Behandle andre saker som er nevnt i innkallingen eller som etter lov eller vedtekter hører under generalforsamlingen.

Kap. VI Kontrollkomiteen

§ 17 Kontrollkomiteen består av tre medlemmer og ett varamedlem som velges av generalforsamlingen. Ett medlem skal tilfredsstille de krav som stilles til dommere etter lov av 13. august 1915 om domstolene, § 54, 2. ledd. Valget av dette medlem må godkjennes av Finanstilsynet.

Styremedlem, varamedlem til styret, revisor eller ansatt i selskapet kan ikke velges til medlem eller varamedlem av kontrollkomiteen. Heller ikke kan det velges noen som er umyndig eller som står i samarbeids-, underordnings- eller avhengighetsforhold til, eller er gift med, eller i rett opp- eller nedadstigende linje eller i første sidelinje er beslektet med eller besvogret med styremedlem, revisor eller overordnet tjenestemann i selskapet. Heller ikke kan det velges noen hvis bo er under konkursbehandling, akkordforhandling eller privat administrasjon. Inntreffer forhold som gjør at vedkommende ikke lenger er valgbar, trer han ut av kontrollkomiteen.

Kontrollkomiteens medlemmer velges for to år. Kontrollkomiteen velger leder og nestleder blant sine medlemmer.

Kontrollkomiteen skal føre tilsyn med selskapets virksomhet, herunder styrets disposisjoner, og blant annet påse at virksomheten drives i samsvar med lov og vedtekter.

Kontrollkomiteen møter så ofte som det anses påkrevet for å kunne sikre et effektivt tilsyn. Den skal føre en av Finanstilsynet autorisert protokoll over sine forhandlinger, og skal hvert år gi melding til representantskapet, generalforsamlingen og Finanstilsynet om sitt arbeid.

Kap. VII Revisor

§ 18 Selskapets revisor skal være statsautorisert, og velges av representantskapet.

Revisjonsberetning skal avgis minst to uker forut for det representantskapsmøte hvor regnskapet skal behandles.

Kap. VIII

§ 19 Selskapet skaffer seg utlånsmidler ved utstedelse av obligasjoner, sertifikater eller andre former for gjeldsbevis eller ved inngåelse av låneavtaler.

§ 20 Lån bevilges bare til kommuner, fylkeskommuner, interkommunale selskaper og andre selskaper som utfører kommunale oppgaver enten mot kommunal garanti, statlig garanti eller annen betryggende sikkerhet. Selskapet kan påta seg andre oppgaver som naturlig hører sammen med selskapets virksomhet.

§ 21 Styret fastsetter de til enhver tid gjeldende vilkår for utlånene.

§ 22 Selskapets kapitalisering og finansforvaltning skal være betryggende i forhold til selskapets virksomhet og forenlig med selskapets målsetning om høyest mulig kredittverdighet.

Kap. IX Årsoppgjør

§ 23 Regnskapsåret følger kalenderåret.

For hvert regnskapsår avgir styret årsregnskap og årsberetning.

Minst en måned forut for den ordinære generalforsamling skal årsregnskapet stilles til rådighet for revisor. Det reviderte årsregnskapet og årsberetningen skal gjennomgås av kontrollkomiteen og representantskapet før det forelegges for generalforsamlingen.

Generalforsamlingen godkjenner årsregnskapet og årsberetningen senest innen utgangen av juni måned.

Senest en uke etter at generalforsamlingen har godkjent årsregnskapet, skal styret sende det til kunngjøring.

Kap. X Aldersgrense

§ 24 Aldersgrensen for selskapets administrerende direktør er 67 år.

Kap. XI Ikrafttreden

§ 25 Disse vedtektene trer i kraft den dag de er godkjent av Kongen.

Kap. XII Vedtektsendringer

§ 26 Vedtektene kan ikke endres senere uten godkjenning av Kongen.

Tillitsvalgte

Styret

Else Bugge Fougner, høyesterettsadvokat, styreleder
Nils R. Sandal, fylkesordfører i Sogn og Fjordane, nestleder
Frode Berge, utviklingssjef i Næringsforeningen i Stavangerregionen
Nanna Egidius, strategi- og utviklingssjef i Lillehammer kommune
Åmund T. Lunde, adm. direktør i Oslo Pensjonsforsikring AS
Rune Sollie, konsernregnskapssjef, Statoil Fuel & Retail
Martha Takvam, adm. direktør i Telenor Eiendom AS
Ellen E. Scavenius, ansattes representant, leder Treasury
Roald Fischer, ansattes representant, leder Dokumentasjon

Varamedlem for ansattes representant

Thomas Mathisen (vara for E. E. Scavenius)
Lise Bakken (vara for R. Fischer)

Representantskapet

Elin Eidsvik, rådmann i Hamarøy kommune, leder
Bjørn Arild Gram, ordfører i Steinkjer kommune, nestleder
Svein Ludvigsen, fylkesmann i Troms
Hanne Braathen, kommunestyremedlem i Storfjord kommune
Svein Skaaraas, rådmann i Hamar kommune
Tore Sirnes, rådmann i Sandnes kommune
Berit Flåmo, ordfører i Frøya kommune
Karen Marie Hjelmeseter, fylkesleder i Sogn og Fjordane Sp
Knut Wille, rådmann i Skien kommune
Anita Orlund, kommunestyremedlem i Skedsmo kommune
Arne Johansen, tidl. rådmann i Harstad kommune
Bjørn Ove Nyvik, økonomisjef, ansattes representant

Varamedlemmer

Berit Koht, økonomisjef i Troms fylkeskommune
Hans Seierstad, ordfører i Østre Toten kommune
Mona Skanke, kommunestyremedlem i Porsanger kommune
Rune Øygaard, ordfører i Vågå kommune

Observatører til representantskapet

Erik Kjeldstadli, ekspedisjonssjef KRD
Thor Bernstrøm, avdelingsdirektør KRD

Kontrollkomiteen

Britt Lund, leder
Kjell Inge Skaldebø, rådmann i Åfjord kommune, nestleder
Anne-Ma Tostrup Smith, advokat i Statoil ASA

Varamedlem

Roy Jevard, rådmann i Melhus kommune

Revisor

Ernst & Young AS
Eirik Tandrevold, statsautorisert revisor

Internrevisor

KPMG AS
Are Jansrud, statsautorisert revisor

Organisasjon pr. 31.03.2012

Ledelsen

Petter Skouen
administrerende direktør

Siv F. Galligani
viseadministrerende direktør

Utlånsavdelingen

Anette Berg, leder

Utlån

Børge Daviknes
Anita Hagebråten-Kvalevaag
Torger Magnus Jonassen
Marit Urmo Harstad
Lars Maurits Bekkelund

Låneadministrasjon

Åse Kristensen
Anita S. Kullberg
Torill Lund

Middle Office

Knut Andresen, leder IKT og Compliance/
Internkontroll
Frank Øvrebø, leder Kredittanalyse og Risiko-
styring

Compliance/Internkontroll

Lise Bakken
Anna Aanstad

IKT

Ingebjørg Heggedal, IKT Administrasjon
Roger Solmyr, IKT Drift
Bård Dørum, IKT Utvikling

Kredittanalyse/Risikostyring

Trine Tafjord
Geir Brust
Morten Nitteberg

HR-avdelingen

Hilde Jordfald, leder

Majken Danielsen
Trine Lunden

Kommunikasjonsavdelingen

Tor Ole Steinsland, leder

Sissel Johnsen Lie
Therese Murberg
Jan Walbeck

Finansavdelingen

Martin Spillum, leder finans
Thomas Møller, leder innlån
Ellen Eskedal Scavenius, leder Treasury

Innlån

Marius Ruud
Andreas Aleström
Kristine Henriksen Lien
Evan R. Morgan

Treasury

Thomas Mathisen
Fredrik Almroth

Dokumentasjon

Roald Fischer, leder
Chinatsu Kashiwa
Kristine Hordnes Solberg

Back Office

Annette G. Nielsen, leder
Kristin Lorentzen
Tove Storberget
Bergljot S. Leganger

Økonomiavdelingen

Karina Folvik, leder

Finansanalyse

Svein Tore Hollseter

Regnskap

Bjørn Ove Nyvik
Espen Gluva
Jorunn Svae

Kommunalbanken finansierer lokale løsninger

Skulle Kommunalbanken ha satt opp et skilt som fortalte at denne barnehagen, skolen, sykehjemmet, svømmehallen, kulturbygget med flere er finansiert av oss, ville det trolig vært slike skilt over alt i hele Kommune-Norge. Gjennom dette året har mange flotte prosjekter sett dagens lys, og Kommunalbanken er stolt av å finansiere prosjekter med gunstige renter – og gjerne med våre grønne renter. På de følgende sidene gir vi noen glimt fra 2011.

Ranemsletta barnehage

Den grønne barnehagen i Overhalla kommune ble offisielt åpnet høsten 2011. En stor og moderne barnehage med en kostnadsramme på 25 millioner kroner. 30 ansatte og 85 barn har sitt daglige tilholdssted her. Kommunalbanken var invitert på åpningen og registrerte stor tilfredshet med bygget fra kommunens ledelse, styrer i barnehagen, personalet og ikke minst fra barna. Barnehagen er bygd etter passivhusstandarden og dermed kvalifisert til grønn p.t.-rente fra Kommunalbanken.

Nordlysbadet

Altas innbyggere har fått et badeanlegg som de kan være stolte av. Etter tre år med bygging er det store hullet i byen blitt et en vakker oase. Verdens nordligste badeland, som ligger midt i sentrum. Nordlysbadet kostet totalt 240 millioner, hvorav Kommunalbanken er største långiver. Badeanlegget skal tilfredsstillere innbyggerne, men ønsker også å gi næringslivet en positiv effekt.

Nordmørsterminalen

I Kristiansund er Nordmørsterminalen knutepunkt mellom rutebilstasjonen og hurtigbåten. Et bygg med venterom for reisende på døgnkontinuerlig basis, samt store flotte kontorlokaler. Terminalen har gjort mange kloke grep med hensyn til miljø og energiforbruk. De har blant annet byttet ut oljefyrt kjele til gassfyrt kjele. Sjøvannspumpen kan kjøle ned luften og nye teknologiske løsninger for styring av lys og ventilasjoner installert. Bygget er finansiert med grønn p.t.-rente. En rente som ligger 0,10 prosentpoeng

lavere enn den ordinære p.t.-renten. Bygget inngår i kommunens energi- og klimaplan.

Hardangerbrua – Norges lengste hengebru

Hardangerbrua blir et strategisk knutepunkt og vil ha stor betydning for to viktige transportårer som går gjennom Indre Hordaland. Kommunalbanken er långiver med en milliard kroner til dette gigantprosjektet. - Nytteverdien er stor både for lokalsamfunnet, regionen og landsdelen når brua blir ferdig juni 2013, sier arbeidende styreleder i broselskapet Hardangerbrua AS Einar Lutro. Kostnadene er beregnet til NOK 2,3 milliarder. Lutro forteller videre at Kommunalbanken gir de gunstigste vilkår på finansiering. Det var hovedgrunnen til at de valgte Kommunalbanken da Hardangerbrua AS var på anbudsrunde etter lån.

Hovedbankavtale

- Det er mye å hente ved å legge ut hovedbankavtalen på anbud, sier økonomisjef Knut Thiblin i Akershus fylkeskommune. De er nettopp ferdig med sin anbudsprosess og resultatet ble ny bankforbindelse og mye bedre betingelser. - Kommunalbanken hadde en viktig rolle i denne prosessen, forteller økonomisjefen.

De fleste kommuner og fylkeskommuner har søkelyset på tiltak som kan redusere deres drifts- og finansutgifter. På finanssiden er det blitt mer alminnelig å legge ut hovedbankavtalen på anbud, som

et viktig utgiftsreducerende tiltak. Konkurransetsetting av hovedbankavtaler, som omfattes av Lov om offentlige anskaffelser med tilhørende forskrift, er lovpålagt og skal som utgangspunkt gjennomføres hvert fjerde år. Om alle gjør det, er mer usikkert.

Alle kommuner har mange betalingstransaksjoner og store innskudd gjennom året. Det betyr at mindre kommuner har like mye å spare som store kommuner, sett i forhold til hverandres kostnadsnivå. Kommuner og fylkeskommuner er attraktive kunder for bankene, og det gir den enkelte kommune betydelig forhandlingskraft. Det gjelder bare å utnytte dette potensialet som attraktiv kunde, påpeker Torger M. Jonassen i Kommunalbanken.

Kommunalbanken har kompetanse og lang erfaring med å være rådgiver for kommunenes/fylkeskommunenes konkurranseutsetting av bankforbindelsen. En anbudsrunde er svært omfattende og ikke minst tidkrevende. Mye skal defineres i forkant og alt tallmaterialet må være tilgjengelig.

Proessen frem til ny hovedbankavtale

Kommunalbanken bistår gjerne med rådgivning av hovedbankavtalen fra A til Å, gjennom følgende tjenester:

- Gjennomgang av eksisterende bankavtale, kontoorganisering og betalingsformidling
- Rådgivning i forbindelse med kommunens bankforhold
- Bistand med etablering av ny bankavtale
- Utarbeidelse av konkurransegrunnlag
- Gjennomføring av EØS-kunngjøring om nødvendig eller Doffin-kunngjøring
- Gjennomføring av anbudsrunde eller «konkurranse med forhandling»
- Evaluerer av innkomne tilbud med samlet tilrådning
- Bistand med forhandlinger ved «konkurranse med forhandling»
- Bistand med kontraktsinngåelse
- Delta i informasjonsmøter med bankene.

Solør renovasjon

Hver eneste dag kastes tonnevis av matavfall. En naturressurs som ikke blir utnyttet godt nok. Det interkommunale selskapet Solør Renovasjon IKS (SOR) så mulighetene, og har gjort noe med dem. SOR har benyttet Kildal Kompost i mange år og avtalen skulle fornyes. SOR fikk en mulighet til å overta hele anlegget. Dette ville sikre arbeidsplasser og fortsatt drift i nærmiljøet. - Å kjøpe Kildal Kompost kostet fire millioner kroner, forteller daglig leder Marit Gundersen. Og enda hyggeligere var det at SOR fikk et lån med grønn rente. Dette er et lån som kun innvilges når det skal benyttes til klima- og miljørelaterte prosjekter.

Infrastrukturprosjekter – Kommunalbanken er aktivt med

Alle som kjører rundt om i landet merker at veinettet bør fornyes og vedlikeholdes. Kommunalbanken er en stor finansieringspartner i ulike bomveiprosjekter. Infrastrukturprosjekter er blitt et viktig finansieringsområde for oss, og per i dag er vi med og finansierer 22 prosjekter i en størrelsesorden 22,5 milliarder kroner. Prosjektene er spredd ut over hele landet som for eksempel; E6, E18, tunneller og flere riksveier rundt omkring, samt gigantiske bru-prosjekter, slik som Hardangerbrua.

Behovet for å ruste opp våre veier er stort og Kommunalbanken skal ta sin del av det kommende finansieringsbehovet. Ved at staten overlot ansvaret for deler av riksveinettet til fylkeskommunene har Kommunalbanken anledning til å være med som en finansieringsaktør. Når fylkeskommunen skal bygge eller utvide veinettet som et bomveiprosjekt vil Kommunalbanken være en av mange alternative långivere.

Låneforvaltningssystemet videreføres

Kommunalbanken besluttet tidligere i år å avvikle Låneforvaltningssystemet, også kalt "Durasjonskalkulatoren". Bakgrunnen var at den var bygget på en gammel IT-plattform, som ble for utfordrende å vedlikeholde. Takket være ildsjeler blant våre kommunekunder, har vi nå gjort en helomvending og bestemt oss for å fornye og videreføre Låneforvaltningssystemet. En viktig egenskap er at systemet tilfredstilte mye av rapporteringskravene i finansforskriften.

To løsninger Kommunalbanken har bestemt at de vil tilby er to ulike porteføljesystemer for gjeldssiden, en lettere variant med Kommunalbanklån og en mer avansert utgave med mulighet for registrering av andre lån og rentederivater. Det betyr at Låneforvaltningssystemet og Låneporteføljen fortsatt vil tilby to løsninger.

85 år i lokalsamfunnets tjeneste

av professor Sverre Knutsen, Handelshøyskolen BI *

Norges Kommunalbank startet sin virksomhet i september 1927, etter at Stortinget hadde vedtatt Kommunalbankloven vinteren 1926. Banken ble etablert som statsbank med eget styre oppnevnt av regjering og Storting. Kommunalbanken startet med et grunnfond på 20 millioner kroner og et reservefond på tre millioner. Banken fikk ingen statsgaranti for sine innlån ved etableringen, men dette endret seg allerede i 1929.

Banken startet opp i en svært turbulent tid for norsk økonomi og samfunn. Norge gikk inn i en kraftig, kredittrevet boom under første verdenskrig. Skipsfart og industri opplevde en voldsom og langt på vei spekulativ, lånefinansiert investeringsvekst. En galopperende inflasjon slo inn i økonomien. Prisboblen i aksjemarkedet punkterte allerede høsten 1918, et par måneder før krigsslutt. Høsten 1920 slo en kraftig, internasjonal deflasjonskrise inn i norsk økonomi, og den rammet norsk eksportindustri hardt. Prisene falt, eksporten stupte og det samme gjorde investeringene. Næringslivet hadde bygd opp stor gjeld under krigsboomen, som den ikke lenger greide å betjene. Mange av investeringene fra krigsboomen viste seg ulønnsomme og lite bærekraftige.

Bankene ramlet som korthus på grunn av stadig akselererende utlånstap. Kommunene hadde også pådratt seg betydelig gjeldsøkning i forbindelse med en storstilt utbygging av kraftverk under og rett etter krigen, for det meste finansiert med dyre og kortsiktige lån i forretnings- og sparebankene. I 1925 var kommunegjelden kommet opp i 1,6 milliarder kroner – tilsvarende ca. 33 milliarder i dagens penger – hvorav en stor del var såkalt kortsiktig "svevegjeld". Men da begynte kroneverdien å stige og i 1928 ble kronen gullfestet til sin førkrigsverdi, etter en ny hard deflasjonsperiode. Gjeldsbyrden ble tung å bære for kommunene.

Myndighetene fant det nødvendig å nedsette en gjeldskommisjon for å håndtere gjeldsproblemene i kommunene, og i tråd med kommisjonens innstilling av 1928 ble Kommunalbanken et viktig redskap i gjeldssaneringen, blant annet gjennom å bidra til refinansiering av kommunenes gjeld. Fra 1928 til 1939 utbetalte banken vel 387 millioner kroner i lån. Av disse gikk 76 prosent til konvertering av kommunegjeld, mens 24 prosent gikk til kommunale tiltak, hovedsakelig elektrisitetsutbygging. Fra første stund var Kommunalbanken kommunes bank.

* Professor Sverre Knutsen fra Handelshøyskolen BI skriver Kommunalbankens historie som skal foreligge i bokform høsten 2012.

KBN

Made in Norway

Kommunalbanken AS
Postboks 1210 Vika
0110 Oslo

Telefon 2150 2000
post@kommunalbanken.no
www.kommunalbanken.no